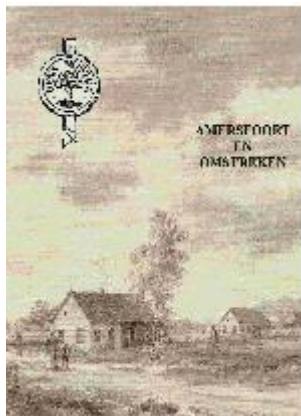

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 19 januari 2010 Nummer 1

Een van de laatste
huisjes in de
voormalige Drentse
proefkolonie

Ten geleide

In dit nummer brengen wij u een groot aantal interessante artikelen en mededelingen. U leest – hopelijk met genoeg – de verslagen van de gehouden lezingen en neemt u natuurlijk voor om ook in het nieuwe jaar onze bijeenkomsten te bezoeken. De artikelen van de Werkgroep Notariële Aktes zijn voor een groot deel gewijd aan een belangrijke industrie in Amersfoort die aan velen werk verschaft, namelijk het bewerken van wol. De Werkgroep Transportaktes maakt melding van het gereedkomen van de digitalisering van een transportregister van 500 pagina's over de periode 1540-1551.

De rubriek Stel je voor ... laat u door middel van boeiende en inspirerende interviews kennis maken met een aantal nieuwe leden die om verschillende redenen met genealogie zijn begonnen.

De voorzitter schrijft over de Algemene Vergadering te Utrecht die op 28 november 2009 werd gehouden en onze bibliothecaris doet 'met bloedend hart' veel van zijn boeken in de aanbieding. Een paar boekbesprekingen doen de lust tot lezen aanwakkeren. De redactie heeft afscheid genomen van de heer Douwe Noordhof die vanaf april 2002 meegewerkt heeft als redactielid van ons periodiek. Andere zaken buiten de wereld van de genealogie vragen nu zijn volledige aandacht. Het redactieteam dankt Douwe hartelijk voor zijn inzet gedurende de afgelopen periode en wenst hem nog vele jaren in goede gezondheid toe. Veel leesplezier toegewenst.

Colofon

AMERSFOORT EN OMSTREKEN verschijnt in januari, april en september. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende stukken. Bij overname van gegevens uit deze uitgave wordt men verzocht de bron te vermelden.

Kopij voor het volgende nummer gaarne vóór 1 maart 2010 inleveren

AMERSFOORT EN OMSTREKEN wordt gratis aan de leden van de afdeling toegezonden. Anderen kunnen zich abonneren door betaling van € 7,- per jaar te storten op postrekening 2666378 ten name van Penningmeester NGV afdeling Amersfoort en Omstreken onder vermelding van 'abonnement periodiek'.

Werkgroep Lezingen & Activiteiten

Afdelingsbijeenkomsten

Een overzicht van onze eerstvolgende bijeenkomsten in 2010. Zoals reeds in ons vorige periodiek aangegeven vinden alle bijeenkomsten, tenzij anders vermeld, plaats in:

zaal 8 van het Kerkelijk Centrum De Brug,

Schuilburgerweg 2, 3816 TB in Amersfoort.

Alle middagbijeenkomsten beginnen om 14.00 uur en de avondbijeenkomsten beginnen steeds om 20.00 uur. De zaal is 's middags open vanaf 13.00 uur en 's avonds vanaf 19.00 uur zodat u in de gelegenheid bent met de leden van het bestuur of andere aanwezigen van gedachten te wisselen onder het genot van een kopje koffie of thee. De consumpties zijn voor eigen rekening. Recht tegenover de entree kunt u zelf de consumpties bestellen. De PR-medewerkers van onze afdeling verzorgen een informatietafel. Al onze bijeenkomsten zijn voor iedereen, leden van de NGV en belangstellenden, vrij toegankelijk.

Datum zaterdag 16 januari 2010 De Brug
Tijd 14.00 tot 16.00 uur
Onderwerp De sprekende familiegeschiedenis
Inleider dhr. Hans Bauer

“Na 30 jaar onderzoek naar en publicaties over mijn voorouders is de tijd aangebroken om er spreekbeurten over te geven. Met name over de vondsten waarmee elke genealogie kan worden aangekleed tot een bredere familiegeschiedenis. De kerngegevens in de primaire bronnen kunnen meer en meer thuis met de computer via internet worden gevonden. Ook gegevens uit de secundaire bronnen komen steeds meer beschikbaar, zoals het oud notariaat. Maar er zijn ook de door mij zogenoemde tertiaire bronnen buiten de archieven die de familiegeschiedenis zo tastbaar en levendig kunnen maken. Het gaat over het geslacht Bauer te Den Haag, Amsterdam, Straatsburg en Kolbsheim, over het bestuurdersgeslacht Brack in Reeuwijk, Gouda en Leidschendam en over Swanenburg, deels behorend tot de elite van Gouda in de 18e eeuw. Ik laat de stamreeksen zien en de materiële sporen die zij hebben nagelaten, zoals hun huizen. Maar ook fotoalbums uit de 19e eeuw, oude ansichten, gevelstenen, plattegronden, grafzerken, enz. En de mogelijke aanpak om die sporen te zoeken. Tevens komen de bronnen voor lokale en regionale geschiedenis aan de orde waarmee voorouders in hun eigen tijd geplaatst kunnen worden.”

Datum zaterdag 30 januari 2010 De Brug
Tijd 14.00 tot 16.00 uur
Onderwerp Computergenealogie

Wie belangstelling heeft voor het gebruik van de computer bij zijn hobby, is welkom op deze werkmiddag. Er zullen verschillende pc's met genealogieprogramma's aanwezig zijn. Zo zijn er onder andere vertegenwoordigers van het genealogisch programma GENS DATAPRO, Aldfaer en PRO-GEN aanwezig die u deskundig kunnen bijstaan en adviseren. Deze bijeenkomst is bedoeld om u kennis te laten maken met verschillende genealogische programma's en om samen verder te komen door elkaar te helpen bij het oplossen van grote en kleine computerproblemen.

Datum dinsdag 9 februari 2010 De Brug
Tijd 20.00 tot 22.00 uur
Onderwerp Vader onbekend?
Inleider dhr. mr. A.H.G. Verouden

“U heeft die ervaring vast ook wel eens opgedaan tijdens uw genealogisch onderzoek in het tijdperk van de burgerlijke stand. Je treft een huwelijksakte aan waarin staat dat de vader onbekend is. En bij controle van de geboorte- en overlijdensakte tref je dezelfde opmerking aan. Meestal wordt in deze patstelling berust. De ongehuwde moeder blijkt steevast dienstmeid of naaister te zijn. Onbegonnen werk dus. Of niet?

In de ruim 35 jaar, waarin ik aan genealogisch onderzoek doe, heb ik een behoorlijk aantal van deze doodlopende kwartieren toch kunnen invullen. Daar is inventiviteit en vasthoudendheid voor nodig. Maar ook het nauwkeurig bestuderen van de akten zelf. Zijn er soms familieroddels? Dikwijls worden bewust rookgordijnen opgetrokken om het spoor uit te wissen. Soms worden aanwijzingen naar andere bronnen gegeven.

Tijdens mijn lezing zal ik een aantal (soms heftige) voorbeelden geven, welke tot oplossing van het probleem hebben geleid. Daarbij is het wel zo dat, omwille van de privacy, de cases uit het recente verleden zullen worden geanonimiseerd. Het aardige van onze moderne tijd is ook dat de oplossingen soms via DNA-onderzoek kunnen worden getoetst! En uiteindelijk blijken dan deze probleemkwartieren later het meest te worden gekoesterd.”

Datum donderdag 18 februari 2010 Barneveld
Tijd 20.00 tot 22.00 uur
Plaats Gemeentehuis van Barneveld
Raadhuisplein 2, 3771 ER Barneveld

Organisatie in samenwerking met de Vereniging Veluwe Geslachten
Onderwerp DNA en Genealogie
Inleider dhr. Yme Drost
De genealogie heeft een nieuwe dimensie gekregen. Inmiddels staat DNA-onderzoek de

genealoog ten dienste om hem of haar te ondersteunen bij de reconstructie van zijn stamboom. Daarnaast is het DNA-onderzoek een middel om te controleren of de 'papieren' afstamming ook genetisch juist is. Hoe dat kan wordt u tijdens deze zeer interessante lezing op een duidelijke manier uitgelegd.

Bij DNA-onderzoek moeten we twee soorten DNA onderscheiden. Het mannelijke Y-DNA en het vrouwelijke MtDNA. Door middel van het Y-DNA, dat alleen mannen hebben, kan informatie worden verkregen over de genealogische mannelijke rechte lijn: zoon, vader, grootvader, overgrootvader, enzovoort. Dat kan omdat het Y-DNA bijna ongewijzigd wordt overgedragen van vader op zoon. Door middel van het MtDNA, zowel aanwezig bij mannen als vrouwen, wordt informatie verkregen over de vrouwelijke rechte lijn: zoon of dochter, moeder, grootmoeder, overgrootmoeder, enzovoort. Mannen kunnen dus door middel van hun eigen DNA zowel de rechte lijnen van hun vader als moeder onderzoeken. Vrouwen kunnen door middel van hun eigen DNA alleen de rechte vrouwelijke stamboomlijn onderzoeken. Tijdens de lezing leert u ondermeer ook wat de betekenis is

van Y-DNA, MtDNA, STR's, SNP's, markers en haplogroepen, alsmede de verspreiding van de haplogroepen over de wereld. Ook krijgt u inzicht in de genetische stamboom van een ieder tot de genetische Adam.

Uit onderzoek is gebleken dat alle mensen – ongeacht het land van herkomst – zonder enige twijfel genetisch afstammen van één man: de genetische Adam genaamd. Aangenomen wordt dat deze man, op basis van een aangenomen mutatiesnelheid van de diverse markers in het Y-DNA, ongeveer 70.000 jaar geleden geleefd heeft. Maar als de mutatiesnelheid van het Y-DNA groter is dan wordt aangenomen – dat lijkt niet onwaarschijnlijk – zal ook die periode korter worden. Dat roept bij sommigen de vraag op of we dan toch allemaal van de Bijbelse Adam afstammen. En hoe past de theorie van Darwin in dat geheel?

Yme P.J. Drost uit Hengelo (O) is letselschade-expert en projectcoördinator van de groep 'Netherlands' bij FTDNA en al ruim 25 jaar amateurgenealoog. Voorbeelden van een landenproject van FTDNA kunt u vinden op:

<http://www.familytreedna.com/public/Netherlands/default.aspx?section=yresults>.

Een voorbeeld van een familieproject bij FTDNA is te vinden op:

<http://www.familytreedna.com/public/Drost/default.aspx?section=yresults>.

Datum dinsdag 16 maart 2010 De Brug

Tijd 20.00 tot 22.00 uur

Onderwerp Voorbij de DTB, naar de Middeleeuwen

Inleider dhr. ir. R.A.J. (Rob) Dix

Als men bij de zoektocht naar voorouders tot voorbij 1650 gevorderd is, doemt de vraag op: is dit (voorlopig) het eindpunt, zoek ik het verder in de breedte of ga ik door naar de Middeleeuwen. Dat laatste lijkt aantrekkelijk vanwege de veelheid aan publicaties met lijnen naar Karel de Grote en andere historische figuren, maar het zelf onderzoek doen lijkt voor velen geen optie vanwege de te verwachten moeilijkheidsgraad. Natuurlijk is het zo dat het lezen en interpreteren van middeleeuwse oorkonden een vak van specialisten is, maar er liggen beslist wel mogelijkheden voor genealogen om met enige oefening in oud schrift eigen onderzoek voort te zetten naar de periode 1400/50-1600. Spreker gaat in op de kansen die er liggen, de bronnen en de valkuilen. Wat bijvoorbeeld te doen als bronnen elkaar tegenspreken, hoe betrouwbaar zijn gedrukte bronnen, de betekenis van het notenapparaat, etc. Ook wordt een schets gegeven van de historische bevolkingsomvang, onderlinge verwantschappen die resulteren in veelvuldige kwartierherhalingen, migratiestromen en de betekenis van 'uitval' als gevolg van epidemieën, kloosterleven en huwelijkspolitiek voor DNA. Kortom, een breed scala van onderwerpen voor een goed begrip om de stap naar de Middeleeuwen te maken.

Datum zaterdag 27 maart 2010 De Brug

Tijd 14.00 tot 16.00 uur

Onderwerp Computergenealogie

Wie belangstelling heeft voor het gebruik van de computer bij zijn hobby, is welkom op deze werkmiddag. Er zullen verschillende pc's met genealogieprogramma's aanwezig zijn. Zo zijn er onder andere vertegenwoordigers van het genealogisch programma GENSDATAPRO, Aldfaer en

PRO-GEN aanwezig die u deskundig kunnen bijstaan en adviseren. Deze bijeenkomst is bedoeld om u kennis te laten maken met verschillende genealogische programma's en om samen verder te komen door elkaar te helpen bij het oplossen van grote en kleine computerproblemen.

Datum   donderdag 15 april 2010   De Brug

Tijd   20.00 tot 22.00 uur

Afdelingsledenvergadering met aansluitend een lezing

Onderwerp   Gens Nostra voor en door de leden

Inleider   drs. Cor de Graaf, redactielid van Gens Nostra

Tien maal per jaar valt Gens Nostra bij elk NGV-lid op de deurmat. Een jaargang omvat meer dan 700 pagina's met één of meer specials. Gens Nostra ontstaat niet vanzelf, maar is het werk van een team van redacteuren, vormgevers, zettters, drukkers en een eindredacteur. Grotendeels vrijwilligers die zich elke maand weer willen inzetten om een mooi blad te maken. Zij bepalen samen wat er in het blad komt. Of toch niet?

Niet helemaal, want zij zijn afhankelijk van de leden.

Het is immers een blad voor en door de leden. Het zijn de leden die door de keuze wel of niet iets in te sturen, bepalen of iets wordt aangeboden. Uiteraard maakt de redactie een keuze uit de ingezonden stukken. Daarbij wordt niet gekeken naar de herkomst van de auteur, of het wel of geen bekende auteur is (iemand moet een keer een eerste artikel publiceren), ook niet naar de lengte van een artikel of naar de regio waar het verhaal zich afspeelt.

Toch hoor je wel eens dat over of uit een bepaalde regio nooit iets wordt gepubliceerd. Is dat een terecht verwijt richting redactie of kaatsen we hier de bal terug: wat zou de redactie moeten plaatsen wanneer er niets is aangeboden? Men zou zich kunnen afvragen of de mensen uit bepaalde regio's misschien wat meer bescheiden van aard zijn. Of zijn er andere redenen? Hoe dan ook, de redactie zou graag zien dat er geen uitzonderingen zijn op 'Gens Nostra voor en door leden'. Vandaar de titel van deze lezing.

De spreker zal zijn gehoor nadrukkelijk uitnodigen bijdragen te leveren en aan de hand van voorbeelden en met suggesties proberen een drempelvrees – zo die al bestaat – weg te nemen. In zijn betoog zal de spreker proberen een antwoord op bovenstaande vragen over Gens Nostra te geven.

Aan de hand van een visuele presentatie zal meer duidelijk worden over de werkwijze van de redactie, het samenspel met auteurs en het technisch proces tot het moment dat u rond het midden van de maand uw lijfblad weer onder ogen krijgt.

Agenda van de bijeenkomsten van hcc!genealogie, werkgroep Amersfoort

Elke derde maandag van de maand in het Meridiaan College, vestiging 't Hooghe Landt, Trompetstraat 1, 3822 CK Amersfoort. Openingstijden: van 19.30 tot 22.30 uur.

Er zijn afzonderlijke werkplekken ingedeeld voor genealogie, film/video, foto/scanner, software, linux, services, internetcafé, pilotentraining (Flight Simulator) en een leestafel.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de HCC-website: <http://amersfoort.hcc-utrecht.nl>

Van uw voorzitter   door Willem van Maren

Op 28 november 2009 waren de heer D.J. Regtien en ikzelf als afgevaardigden van onze afdeling aanwezig bij de Algemene Vergadering in Utrecht. De heren Netelbeek en Rengers werden gekozen om het hoofdbestuur te versterken. Dit is een goede zaak, want er lag de laatste tijd wel erg veel werk bij heel weinig mensen.

Er werd nog even ingegaan op de opheffing van de functionele afdeling Computergenealogie. Hiervoor in de plaats komen drie werkgroepen. We mogen verwachten dat de dienstverlening aan onze leden hierdoor sterk zal verbeteren. Het blad Gens Data zal worden geïntegreerd in Gens Nostra. Ook dit lijkt een goede gedachte. De belangstelling voor allerlei computeronderwerpen die aan genealogie zijn gerelateerd is erg groot. Het was opvallend dat vervolgens enkele afgevaardigden klaagden dat het hoofdbestuur zich in deze zaak niet aan de letter van de statuten had gehouden. De statuten zijn jarenlang misbruikt om noodzakelijke veranderingen tegen te houden en hadden daardoor nauwelijks waarde. Nu dit probleem na veel overleg min of meer is opgelost mogen we alleen maar blij zijn. Het hoofdbestuur zal ongetwijfeld de ruimte die het nu

heeft gekregen goed weten te benutten. De wereld is op het gebied van informatica sterk in beweging en we zijn er alleen maar bij gebaat als we als genealogen de kansen grijpen die deze ontwikkelingen ons bieden.

Tijdens de Algemene Vergadering is maar kort gesproken over het rapport dat de denktank had geschreven over de toekomst van de NGV. Het verslag was bedoeld voor het hoofdbestuur, maar het hoofdbestuur had het meteen ter kennisneming naar de afdelingsbesturen doorgezonden. Als afdelingsbestuur vonden we het rapport erg onvolledig en niet altijd evenwichtig. We tilden hier niet zo zwaar aan omdat we meenden dat het om een tussentijdse rapportage ging. Daarom hadden we zelf een reactie geschreven met daarin onderwerpen die bij de volgende rapportage aan bod moesten komen. Tot mijn grote verbazing en teleurstelling bleek het verslag van de denktank toch het eindrapport te zijn. Ik vrees dat de aanbevelingen en suggesties van het rapport niet erg bruikbaar zullen zijn.

Als u deze aflevering van onze afdelingperiodiek ontvangt zullen onze bijeenkomsten weer op een andere locatie plaatsvinden, niet meer in Leusden maar in Amersfoort. Hoewel Leusden goed bereikbaar was, hopen we toch dat de nieuwe locatie voor onze leden een verbetering zal blijken te zijn.

Ik wens u een voorspoedig 2010.

Ledenbestand

We verwelkomen de volgende nieuwe leden in onze afdeling. Wij hopen hen ook op onze bijeenkomsten te ontmoeten.

Nieuwe leden:

Mw. P.F. Brielsman Soest
Dhr. J.V. Buil Hoevelaken
Dhr. F. Burger Amersfoort
Dhr. F. Th. van Diermen Kampen
Dhr. J.A. Groen Huis ter Heide
Dhr. H. Jordense Schiedam
Dhr. P.J. van Kleinwee Utrecht
Dhr. D. Kranen Ede
Dhr. H.R. Kuus Leusden
Dhr. J.J. van Muijden Amersfoort
Mw. W.F.L.J. Philipsen Amersfoort
Mw. I.M. Veugelers-Bels Woudenberg
Dhr. P.J. Vijgenboom Amersfoort

Ingekomen van andere afdeling:

Dhr. C. Gouw Apeldoorn
Dhr. dr. ir. H.G. Polderman Leusden

Bijkomend lidmaatschap van onze afdeling:

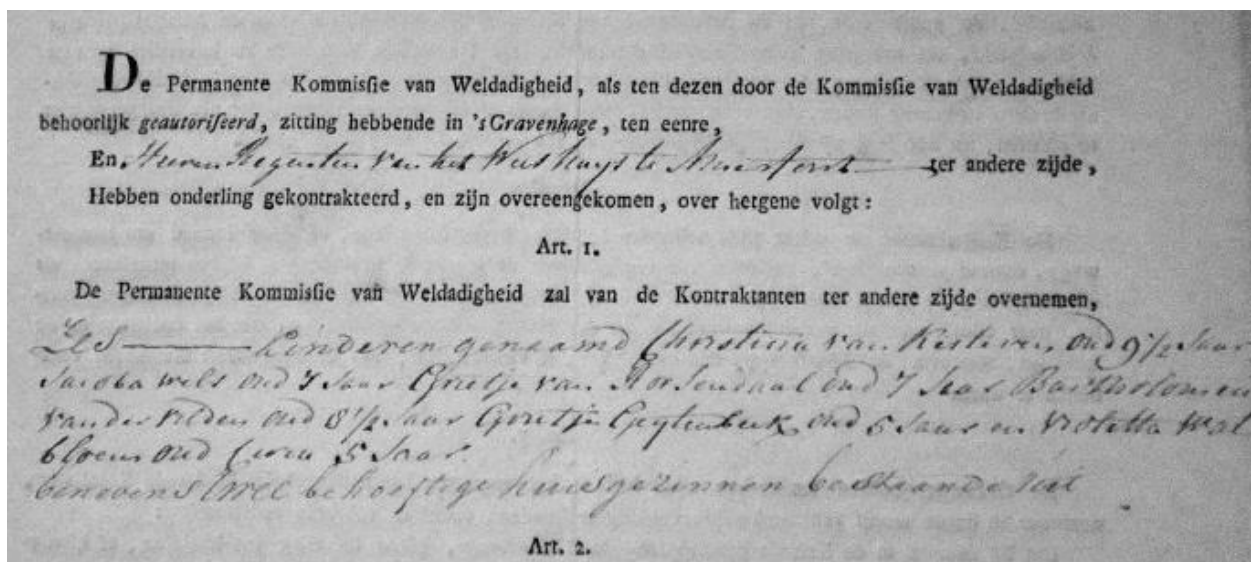
Dhr. L.W. Lans Amsterdam ZO

Amersfoortse wezen naar de Drentse proefkoloniën

Lezing op 13 oktober 2009 door Wil Schackmann

Henk Bousema doet verslag

Wil Schackmann is een begaafd schrijver en gedreven onderzoeker maar ook een begenadigd spreker. Dat zullen de bezoekers van de lezing van deze dinsdagavond beamen. Op boeiende wijze illustreerde de spreker de sociale misstanden in ons land rond 1818. Er heerste een intense armoede. De helft van de inwoners van onze steden was niet in staat de kost te verdienen. Er moest iets gebeuren maar wat?

Een gedeelte van een contract met het weeshuis te Amersfoort.

Art. 1 De Permanente Kommissie van Weldadigheid zal van de Kontraktanten ter andere zijde overnemen, zes kinderen genaamd Christina van Kesteren, oud 9 1/2 jaar, Jacoba Wels oud 7 jaar, Grietje van Roosendaal oud 7 jaar, Bartholomeus van der Velden oud 8 1/2 jaar, Grietje Geytenbeek oud 5 jaar en Violetta Walbloem oud circa 5 jaar, benevens twee behoeftige huisgezinnen bestaande uit:

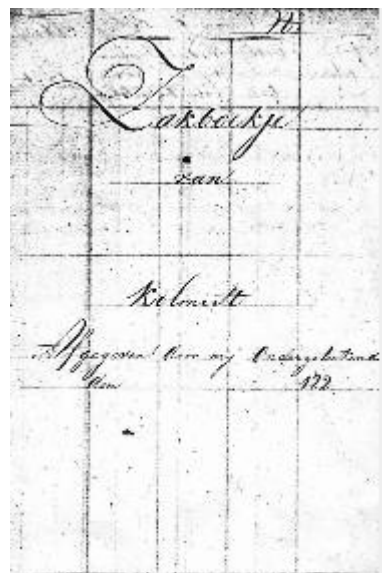
De doortastende Johannes van den Bosch, oud 38 jaar maar met een gevestigde reputatie van een doorzetter, kreeg de opdracht iets aan de bedelarij te doen. Hij had als lijfspreuk 'ik ben nimmer besluiteloos'. In korte tijd slaagde hij erin om in het gehele vaderland afdelingen op te richten van de Maatschappij van Weldadigheid. Vanaf de kansel in de kerken werden zelfs oproepen gedaan en het verzoek sloeg aan. Binnen drie maanden had de maatschappij reeds 14.000 leden en eind 1818 stond de teller op 18.000. Aan deze leden werd vriendelijk verzocht om per week 50 cent te storten in de kas van de Maatschappij.

Met dit geld zouden grootse daden worden verricht om de armoede te bestrijden. Men geloofde in die tijd nog in de maakbare mens. Als hij maar de kans kreeg om de kost te verdienen zou hij daarin slagen. Aangezien er in de steden geen werk was moest die op het platteland worden gezocht. Van den Bosch zocht dat in het verafgelegen Drente waar de grond nog goedkoop was. Helaas begreep Van den Bosch niet dat een boer goede grond nodig heeft. Hij kocht in Vledder een stuk arme zandgrond en liet daarop de eerste 52 huisjes bouwen. Was hij maar enkele kilometers verderop gaan zoeken waar betere grond voorhanden was, dan was alles anders gelopen. Ieder huisje kreeg een lapje grond. Het huisje was 4,5 bij 4,5 meter groot en had een stookplaats. Op 29 oktober 1818 komen de eerste kolonisten aan. Zullen ze succes hebben en zijn ze geschikt voor het landwerk? Op het bij het huisje behorende stukje grond van 2 hectare, gestoken in de kleding die door de maatschappij was verstrekt, zwoegden de onwennige stedelingen van vroeg tot laat. Sommigen hadden succes en anderen bleken 'tot het landwerk geheel ongeschikt.'

Amersfoortse wezen

Speciaal voor deze lezing had de spreker samen met het afdelingsbestuurslid de heer Hans Faber vooronderzoek gedaan naar de uitgezonden wees- of armenkinderen vanuit de Subcommissie van de Maatschappij van Weldadigheid afdeling Amersfoort. Enkele nakomelingen zaten in de zaal en luisterden ademloos naar het verhaal van hun voorouders.

In 1820 sluiten de 'Heeren regenten van het Weeshuis te Amersfoort' een contract met de Maatschappij van Weldadigheid voor de plaatsing van zes weeskinderen voor zestig gulden per jaar per kind. Daarmee krijgen ze ook het recht twee andere hoeven te vullen met gewone gezinnen. Op 1 april 1820 wordt dit contract getekend en op 30 augustus van dat jaar arriveert de

eerste kluit Amersfoorters. Daarnaast plaatste de subcommissie Amersfoort eind 1821 éénmalig drie wezen uit Utrecht op de kolonie. Deze drie wezen zullen liefderijk worden verzorgd door de dan 50-jarige Catharina Nol, ook wel genoemd weduwe Ouwerkerk, uit Utrecht. Maar zij klaagt dat zij te weinig geld krijgt voor deze verzorging en daarom geeft zij er na twee jaar de brui aan. Haar opvolger wordt dan de dronkelap Hendrik Buijs. De wezen raken aldus van de regen in de drup. Over al deze personen had de spreker veel informatie verzameld, die hij met ons wilde delen. Het was een interessante lezing die ons liet zien hoe de maatschappij in de 19e eeuw heeft getracht om te gaan met de behoeftigen en wezen. Een zeer groot voordeel was dat de kinderen die aldus werden geplaatst, goed onderwijs en een goede geneeskundige verzorging kregen. Iets waarvan veel anderen verstoken bleven.

Veel meer kan er nog worden verteld, maar aangezien er een artikel in de Amersfoortse Courant en in het blad Gens Nostra over deze lezing zal verschijnen laten we het hierbij.

Onze hartelijke dank aan Wil Schackmann.

Hieronder volgen de namen van de dertig personen die door Amersfoort werden uitgezonden in de periode 1818 - 1859. Het betreft:

Barend Vermeulen	geb. Amersfoort rond 1808
Bartholomeus de Wilde	geb. Amersfoort 30-10-1812 (alias Van der Velden)
Jacoba Wels	geb. Amersfoort 13-09-1812
Grietje van Rozendaal	geb. rond 1812
Adrianus Fredericus Simons	geb. rond 1813
Violetta Walbloem	geb. Amersfoort 17-01-1815
Joannes van der Horst	geb. rond 1809
Jacobus van den Heuvel	geb. Amersfoort 25-04-1813
Johannes van Rozendaal	geb. rond 1816
Hendrik den Dolder	geb. rond 1816
Cornelia Bosterdijk	geb. Amersfoort 03-09-1820
Albert Kier van Zijl	geb. Amersfoort 19-11-1821
Gerrit van der Hoeven	geb. Amersfoort 20-10-1822
Willem Doornbos	geb. rond 1823
Edze Jurjen Diekema	geb. rond 1819
Andries Geijtenbeek	geb. Amersfoort 26-05-1822
Johannes van den Oudenalder	geb. Amersfoort 28-11-1831
Johannes Harskamp	geb. Amersfoort 11-10-1828
Jannetje de Goede	geb. Amersfoort 04-03-1825
Johannes Rijnard Hamilton	geb. Amersfoort 18-02-1825
Martinus van Heerd	geb. Amersfoort 15-11-1830
Elizabeth van Diermen	geb. Bunschoten 25-08-1828
Hendricus Joseph Sicking	geb. Amersfoort 08-09-1833
Cornelia Alijda Sicking	geb. Amersfoort 15-06-1836
Aleida Sicking	geb. Stoutenburg 11-11-1838
Rijmert van der Horst	geb. Amersfoort 03-08-1836
Willem van Veldhuizen	geb. rond 1844
Jan van der Hoek	geb. Lunteren 27-03-1839
Wilhelmus van Roozendaal	geb. Amersfoort 19-10-1840
Johanna van Roozendaal	geb. Amersfoort 24-05-1843.

Mocht u in een van deze namen een voorouder herkennen en wilt u meer weten, neem dan contact op met de redactie van dit blad.

Zegels in Archief Eemland

Lezing op 24 november 2009 door Dick van Wageningen

Henk Bousema doet verslag

Nadat op deze dinsdagavond de afdelingsledenvergadering in goede harmonie was verlopen werd na de pauze het woord gegeven aan de heer Dick van Wageningen, medewerker publiek van het Archief Eemland.

Voor een geheel gevulde zaal in De Til in Leusden-Centrum gaf de spreker ons met behulp van een powerpointpresentatie, een kijkje in de wereld van de zegels.

Achtereenvolgens werd behandeld:

- * de oorsprong van zegels
- * het genealogisch belang van zegels
- * bijzondere zegels in het archief te Amersfoort

Het ellipsvormige zegel van een klooster

De oorsprong van zegels

Een zegel werd gebruikt om een bepaalde overeenkomst te bekrachtigen. Het oudste zegel dat ooit werd gevonden is een rolzegel uit Mesopotamië van het jaar 3000 vóór Christus. Uit 850 v. Chr. stamt het zegel van koningin Izebel. Ook is het zegel gevonden van koning Hiskia. Voorts zagen we uit de achtste eeuw een zegel van Karel de Grote en uit 1181 het zegel van Paus Alexander III.

De genealogische betekenis

Een charter dat enkele keren is getransfixeerd met een kluwen aan zegels

vertonen in verhouding zeer veel lelies, variërend van één tot soms wel zes. De lelie was het wapen van de familie Van Amersfoort, een van de eerste schouten van de stad. Uit de zegels kan men ook afleiden dat de dertien bestuurders van Amersfoort allen gerelateerd waren aan de Van Woerdens. Het ankerkruis komt veel voor in wapens van de Veluwe en de Veluwezoom, zoals het geval is met de wapens van Johan van Oldenbarnevelt en Van Rensselaer.

Bijzondere zegels in het Archief Eemland

“Elf jaar geleden”, zo vertelde de spreker, “kwam ik voor het eerst in het archief om mijn werkzaamheden te beginnen en trof daar in de kelders een grote hoeveelheid zegels op charters aan die samengepropt waren in enveloppen en dozen. Soms was het een bijna onontwarbare kluwen van zegels die met hun staarten (dat zijn perkamenten linten), die onderaan de charters hangen) aan elkaar geplakt zaten.

Met grote ijver ben ik begonnen dit te ontwarren en te beschrijven.” En zodoende kunnen wij vanavond genieten van een aantal van de 7500 zegels van het archief, bevestigd aan ongeveer 3000 charters (een charter is een officieel bericht).

Het oudste zegel in het Archief Eemland stamt uit 1331 en is van de bisschop van Utrecht. Uit 1481 stamt een Akte van Verzoening van David van Bourgondië met aanhangende zegels van de bisschop, de ridderschap, de vijf kapittels en de steden van Utrecht. Het pronkstuk is een pauselijke oorkonde uit 1512 van Paus Calixtus III met een loden zegel aan een hennepkoord.

Het zegel van Henrick Pot

Landelijk uniek is een vierkant zegel hangend aan een akte uit 1640 betreffende percelen in Mijnsheerenland bij Dordrecht. Hoe kwam dit zegel uit Dordrecht in het Amersfoortse archief? De reden is dat deze landerijen in bezit waren van het St. Jansklooster te Amersfoort. Zelfs in het Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag had men een vierkant zegel nog nooit gezien, terwijl dat toch een van de grootste zegelcollecties van Europa beheert.

De oudste zegels zijn het kleinst en getuigen van een zeer verfijnd vakmanschap van zegelsnijders. De grootte van de zegels neemt toe in de latere Middeleeuwen. Het grootste zegel van 122 mm in het archief is dat van Louis Philippe (1830-1848), de laatste koning van Frankrijk. Het komt uit de collectie van de Oudheidkundige Vereniging Flehite. Het kleinste zegel van 18 mm is van de familie Van Lodensteijn uit 1432.

Uit de zaal kwam een vraag over het gebruik van het klein- en het grootzegel van Amersfoort. Het kleinzegel werd gebruikt bij dagelijkse zaken en het grootzegel alleen bij belangrijke stukken. Aan het eind van de lezing werd aan iedereen een uitdraai van een artikel over Amersfoortse zegels uitgereikt. Dit artikel stond in maart 2008 in het tijdschrift van Historisch Amersfoort Kroniek. Namens ons allen dankte de voorzitter de spreker voor zijn interessante voordracht

*Het felrode zegel van
Johan van Oldebarnevelt*

Meer over zegels kunt u nalezen op de website van het Gelders Archief:

<http://www.geldersarchief.nl/onderwerpen/zegels/meer-over-zegels/#c4366>

Beschrijving van verschillende zegels vindt u op:

<http://www.archieven.nl/index.php/db?miview=ldt&mivast=0&miadt=37&mizig=112&milang=nl>

Informatie over heraldiek kunt u vinden op onderstaande websites:

<http://www.heraldiek-ngv.nl/>

<http://www.ngv.nl/NGVinfo/downloads/FOLDER%20HERALDIEK-2009.pdf>

<http://www.ngv.nl/NGVinfo/downloads/INLEGVEL-HE-2009.pdf>

<http://www.wazamar.org/>

<http://www.ngw.nl/nl.htm>

<http://heraldiek.startpagina.nl/>

Voor handleiding registratie familiewapen bij het CBG verwijzen wij u naar:

<http://www.cbq.nl>

http://194.171.109.12/download/cbg_wapenregistratie.pdf

Foto's van gevelstenen met gemeentewapen gemaakt in verschillende plaatsen:

<http://home.planet.nl/~vers1297/heraldiek.htm>

Handboek der Heraldiek (ISBN 9004083529) is digitaal te raadplegen via:

<http://books.google.nl>

Informatie over de heer Rietstap:

<http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn4/rietsta>

Voorouders met een academische titel

*Lezing over schuinsmarcheerders en serieuze studenten door Martine Zoeteman
Henk Bousema doet verslag*

De voor 8 december 2009 aangekondigde lezing van de heer Jan Visser over het weer in voorgaande eeuwen kon geen doorgang vinden door diens verblijf in het buitenland. Gelukkig bleek mevrouw Martine Zoeteman-van Pelt bereid ons uit de brand te helpen met een lezing over voorouders met een academische titel.

Bij zijn inleiding op deze lezing wist de voorzitter ons te melden dat hij altijd van mening was geweest als een van de jongste beoefenaars van de genealogie bekend te staan, maar nu moest hij bekennen dat hij hierin was verslagen door de spreekster. Zij was namelijk al op elfjarige leeftijd met de genealogie begonnen terwijl de voorzitter hiermee op vijftienjarige leeftijd was gestart.

Mevrouw Zoeteman hoopt volgend jaar te promoveren op haar onderzoek naar Leidse studenten en hun sociale en geografische afkomst. Haar onderzoek beslaat de periode 1575 tot 1812. De Leidse universiteit werd op 8 februari 1575 plechtig in gebruik genomen als de eerste Protestantse universiteit van de Lage Landen. In 1585 werd de universiteit van Franeker gesticht, in 1614 die van Groningen, in 1636 die van Utrecht, in 1648 die van Harderwijk en in 1656 die van Nijmegen

Album Studiosorum

Waar moet ik zoeken naar de namen van de studenten? Zoek onder de naam Album Studiosorum. Dat is het inschrijvingsregister dat iedere universiteit gebruikte. Het Centraal Bureau voor Genealogie te Den Haag heeft in 2007 een CD-rom uitgegeven met daarop alle inschrijvingsregisters van de eerder genoemde universiteiten.

Wat zijn de valkuilen die men tegen kan komen?

Men kan zoeken op naam, datum, plaats van herkomst, leeftijd en faculteit. Deze registers zijn vroeger al in gedrukte vorm uitgegeven, maar het is verstandig om ook de oorspronkelijke geschreven vorm te raadplegen. Die is te vinden in de universiteitsbibliotheken zelf. Hierin staat vaak nog extra informatie over de student. Als u op naam zoekt is het goed opletten want de meeste namen en ook de plaatsnamen zijn gelatiniseerd.

De spreekster heeft 60.000 namen van studenten in een database opgenomen.

Als een student zich aan de universiteit liet inschrijven was dat niet steeds met de bedoeling te gaan studeren. In veel gevallen ging het vaak om studentenkorting te verkrijgen op de accijns op bier en wijn. Als de student 20 jaar was kreeg hij zelfs een dubbele korting op de accijns.

Een feestje op zijn tijd

Beroemde Leidse studenten

Op 12 augustus 1593 werd Jacob Cats ingeschreven. Maar hij gebruikte de naam van zijn moeder 'Breide' om zich in te schrijven. Het kan dus zin hebben om in de registers op een andere naam te zoeken. Op 20 mei 1620 Rembrandt Harmensz, oud 14 jaar. Op 8 mei 1629 Jan Steen, oud 14 jaar. Hij zat toen vermoedelijk in de hoogste klas van de Latijnse school en was daarom gerechtigd zich te laten inschrijven.

Recensieregister

Maar hoe weet men dat de student echt ging studeren? Daarvoor moeten we de Recensieregisters raadplegen. Dit is onbekend bij veel genealogen maar erg belangrijk. Hierin werd elk jaar veertien dagen na de dies (dat was in Leiden 8 februari) de student ingeschreven. Men vindt daarin de datum, de naam, de studierichting en de straat waar hij op kamers woonde. Hij die in dit register stond was werkelijk student en geen ontduiker van de accijns.

Album Promotorum

Na een aantal jaren te hebben gestudeerd ging men promoveren. De gepromoveerden werden ingeschreven in het Album Promotorum. Daarin vindt men dan de naam, plaats van herkomst, studierichting, titel van de dissertatie en welke professoren bij de plechtigheid aanwezig waren. Alleen zij die theologie studeerden hoefden niet te promoveren. Zij deden immers later nog een kerkelijk examen dat hieraan gelijk stond.

Academische Vierschaar

Studenten werden niet door een gewone rechtbank berecht, maar kwamen voor de Academische Vierschaar. Dat deed men om te voorkomen dat een veroordeling hun naam voor eeuwig zou bezoedelen. Als voorbeeld werd Christiaan Outshoorn genoemd die door Lysbeth Rau werd aangeklaagd. Zij beweerde op 11 mei 1705 dat hij bij haar een kind had verwekt na een huwelijksbelofte. Zij eiste f 1500,- voor defloratie, f 100,- voor kraamkosten en een alimentatie van f 4,- per jaar tot het kind 18 jaar was. De vraag was natuurlijk of deze Lysbeth het echt meende of dat het een zogenaamde lellebel was die er een slaatje uit wilde slaan. Christiaan legde de eed af dat hij haar veertien maanden niet had bezocht en werd daarom vrijgesproken. Het is onbekend waarom hij juist veertien maanden als maatstaf nam.

Stedelijke beurzen

In een aantal steden werden veelbelovende jongelui uit die stad in staat gesteld te gaan studeren.

In de meeste gevallen waren het beurzen voor theologie-studenten. Kijk hiervoor in de stedelijke archieven bij 'stedelijke beurzen'.

Het was een boeiende lezing en uit de zaal kwamen vele vragen die blijk gaven van de grote belangstelling voor dit onderwerp. Het dankwoord van de voorzitter werd dan ook terecht onderstreept met een welgemeend applaus.

Universiteitsarchieven als genealogische bron

Voor de aanwezigen was een lijst beschikbaar met bronverwijzingen, maar gelukkig kunt u deze ook van internet downloaden via: www.zoeteman.net.

Uit de Werkgroep Notariële Aktes door Anje G. Bousema-Valkema

Inbeslagname van koeien bij te late belastingbetaling

Notaris Johan van Ingen AT002b-003, folio 360, d.d. 16-01-1614

Jan Hesselszn en Evert Janszn verklaren bij ware woorden in plaats van bij eede, ten versoeke van Reyer Loochzn Taets, dat wij, vrij- dag lestleden voor de middag omtrent tussen tien en elf uren, gezien en gehoord hebben dat die Dienaers van Justitie die koebeesten van Reyer Loochzn uit de stalle dreven en dat Reyer jegens de Dienaers seyde, dat sij de koeien souden laten staan en seyden de Dienaers daerop: "t is in onse macht niet". Ende also de substituyt scholt henluyden die koeyen heete voort drijven, seyde Reyer Loochzn jegens deselve scholt: "ick wil u gelt geven." Daerop de scholt seyde: "dat zoudt ghij te tijde gedaen hebben." Ende also sij met de beesten voort dreven seyde Reyer Loochzn wel vijftwintich reysen: "gaet met mijn tot Albert Canen en ontfangt daer u gelt, ick bidde u gaet so veer met mijn, ick sal u betalen als een man met eeren." Jan Hesselszn en Evert Janszn willen hetgeen voors. is, indien daertoe versocht, met de eed gestant doen. Wij, Lamfert Henricxzn, karman, Gijsbertgen Cornelis, huysfrou van Jan Corneliszn en Geertgen Steven, huysfrou van Gerrit Thoniszn attesteren bij ware woorden in plaats van eede, ten verzoeke van Reyer Loochzn Taets, dat wij, ten voors. tijde, gezien en gehoord hebben dat Reyer Loochzn Taets ten tijde sijn koeyen uitgedreven werden tot verscheyden reysen jegens de substituyt scholt seyde: "Ick wil u gelt geven, ick wil u gelt geven." Ende also diens niet tegenstaende die beesten voortgedreven worden, nam Reyer Loochzn seeckere schup die hij in de hant hadde ende smeeet die op een koe aen stucken, waerover de scholt sijn mantel liet vallen ende sijn geweer uyt toech, waernaes deselve scholt Reyer over 't lijff slach, riep Reyer niet anders dan : "Ick wil u betalen." Indien hiertoe versocht willen ook deze drie comparanten deze verklaring met de eed gestant doen.

Het erf Cleyn Scherpenzeel

Idem, folio 167, d.d. 02-03-1613

Gerrit Dircxzn, wonende in het gerecht van Doorn, heeft verkocht aan Gerrit Peterzn, wonende op de Coedijck, vier margen roggen als tegenwoordig op 't erve genaempt Cleyn Scherpenzeel besaeyt leggende sijn (mits dat de verkoper eerst een margen roggen vooraf kiezen zal).

Item nog een soch (zeug), een ploegh met twee eechden (eggen), een slijpsteen, een snijbanck, de slieten (dunne palen) op de balcken (uitgezonderd de sliet de Lantvrou competerende)

Item heeft Gerrit Dircxzn aan Gerrit Peterzn met consent van de Lantvrou overgegeven 't besith van de erve voors. te weten die huyre daarinne de verkoper nog sittende is.

Gerrit Peterzn zal terstond treden in de huyre van het voors. erve dewelke Petri 1613 ingegaan is en zal aan de Lantvrou over 't selve jaar gebruik schuldig worden 75 gulden.

Gerrit Dircxzn zal gehouden sijn Gerrit Peterzn te vrijen van de ongelden voor Petri 1613 verschenen en gevallen.

Daarboven zal Gerrit Peterzn aan Gerrit Dircxzn voor 't voors. vercofte goet en overdoeninge van het gebruik van de erve betalen de som van 250 carolus guldens, te betalen in drie termijnen, also mei 1613 - 100 gulden, Martini daarna - 100 gulden Corsmisse (kerst) wel betaald en de leste 50 gulden mei 1614 Joannis midzomer wel betaald.

Is ook geconditioneerd dat bij so verre Gerrit Peterzn bevonde dat op 't voors. erve meer ongelden jaarlicx te betalen stonden als 44 gulden, dan zal hij over 't lopende jaar, 't welck bij Gerrit Dircxzn aan hem overgedaan is, mitsgaders over die vier naastvolgende jaren die hij van het land voors. heeft gehuurd aan de cooppenningen mogen corten 't geen de ongelden meerder als de voors. 44 gulden sijn bedragende. Als het jaarlijks niet meer dan één, twee of drie gulden ten hoogste

meerder ware, dan zal daarvoor niet gecort worden.

Is nog geconditioneerd dat Gerrit Peterzn van zeker hont (100 roeden) lands zal genieten die 1/3 garff voor de tijd van drie jaren bij Jan Servaes tegenwoordig gebruikt. Voor de eerste termijn stelt zich Maes Lambertzn tot borg voor Gerrit Peterzn.

Gerrit Dircxzn zal in afslach van de tweede termijn van de coopenningen uit handen van Maes Lambertzn 68 carolus guldens ontvangen, voor welk bedrag Maes Lambertzn zich ook borg stelt. Als getuigen hebben getekend: Paulus Joh. van Lynden en Hendrik NN (onleesbaar).

Nog niets ontvangen van de verkochte huysinge en hoff te Buren en Brakel
idem folio 171, d.d. 04-03-1613

Aert Henricxzn van Beeck, wonende Beeck in de lande van Cuyck, weduwnaar van Beertgen van der Veen, als erfgenaam van Geertruyt Aerts, zijn dochter, bij hem behouden van Beertgen van der Veen, verclaerde dat hij Goort Verhaer, als geweeste momber en ohem (oom) van zijn overleden dochter, bedanckte voor de administratie bij deselve van hare goederen gehadt, en dat hij approbeerde en van weerde hielde, mits desen all hetgeen bij Goort Verhaer in de qualite gehandeld en gedaan is, deselve nae voorgaende resumptie (samenvatting) van de inventaris des boedels, maechgescheyden 't geene daarop voorts is gevolcht, daarvan quiterende bij desen, begerende dat Goort Verhaer hem ten aansyen van sijne tegenwoordige gelegenheydt wilde remitteren (kwijtschelden) de actie die hem ter saecke van het onderhout van de voors. Geertruyt Aerts jegens hem (Aert Henricxzn) in voors. qualite resterende is.

Dienvolgende heeft Goort Verhaer, alhier mede comparerende, sijne voors. swager Aert Henricx te goede geschonden tgeen hem ter saecke van het voors. onderhout soude mogen competeren, mitsgaders 't geen noch resterende is aen Goort Peterzn tot Bueren (Buren), mitsgaders van de coopenningen van de huysinge aldaar staende en aen Dirck Janzn Crans vercoft, als oock 't geene resterende is ter cause van de vercofte hoff tot Brakel, genaempt Moelenaershoff.

Ende verclaerde Goort Verhaer nyets ontvangen te hebben van de voors. Goort Peterzn te Buren of den hoff tot Brakel. Goort Verhaer heeft aen Aert Henricxzn van Beeck tot dyen fijne overgelevert die principale coopcedulle met den voorn. Dirck Janzn Crans opgerigt, mitsgaders seecker attestatie (verklaring) van Wouter Thoniszn, schoudt tot Brakel, mentionerende van de coopcedulle van de voors. hoff, die verkocht was voor 212 gulden en de opdracht van 48 gulden, 10 stuivers, spreekende op de goederen van Harman Smith tot Beeck.

Waarvan Aert Henricxzn van Beeck zijn swager Goort Verhaer bedanckt en versocht hiervan acte, welke is dese. Gedaan ter woonplaats van Goort Verhaer.

Getuigen zijn: Jr. Otto van Rossum en do. Everdt van der Schuer.

N.B. Aert Henricxzn van Beeck tekent als: Art Hanrijcke van Beeck.

Aanvulling op notariële aktes in ons tijdschrift van april 2009 over erf Bruynhorst te Woudenberg
In deze akte wordt op pag. 48 vermeld: "daar de vlyet aan de westzijde en de beeck aan de noordzijde gelegen zijn". Onze voorzitter de heer Willem van Maren attendeerde mij er op dat de vlyet de naam is van boerderij De Vliet en dat met de beeck de Luntersebeek is bedoeld.

Amersfoortse Volmolens door Anje G. Bousema-Valkema

Waarvoor diende een volmolen?

Enige tijd geleden transcribeerde ik een viertal oude notariële aktes betreffende volmolens in Amersfoort. Om deze aktes beter te begrijpen heb ik veel artikelen over de laken-nijverheid doorgelezen en ik kan u zeggen dat is erg interessant. Ik vermeld hierbij even in het kort waarvoor een volmolen diende. De lakennijverheid (later textielindustrie) werd al in een zeer vroeg stadium beoefend, het vollen van lakens was een onderdeel van het productieproces.

Nadat de ruwe schapenwol was gekocht, werd de wol goed gereinigd en vervolgens glad gekamd door de wolkammers waarna de wol naar de spinsters werd gebracht die er garen van sponnen. De gesponnen wol ging terug naar de wolwevers die er grote lappen stof van weefden en in de zoom van de lap hun weversmerk naaiden. De wolwevers brachten het 'rauwe laken' daarna naar de waardeins kamer op het stadhuis om het te laten keuren. Als het afgekeurd werd, sneed men de lap in het midden twee maal door en als het goedgekeurd werd drukten de waardeins het stedelijk wapen in het 'pijplood' dat de wever beneden het haakgaren aan iedere lap had bevestigd. Vervolgens ging het rauwe laken naar de voller om bewerkt te worden en daarna kon

men de stof verven, rekken en pletten. Om de geweven stoffen te vullen werden deze in kuipen gelegd, waarop aarde, boter en urine werd gegooid, vervolgens werd het met kokend water op zo hoog mogelijke temperatuur gehouden en begonnen de, bijna naakte, vollers met hun werkzaamheden door hierop urenlang met hun voeten te stampen. Twee arbeiders hadden één tot twee dagen nodig om één laken te vullen.

*De volmolen naast de Koppelpoort op een foto uit 1864
Eemland)*

(foto Archief

Het was een verschrikkelijk vermoeiend en door de stank van de urine, vies werk. Het doel van het vullen was om de weefsels dichter en vaster te maken, waardoor een stof ontstond die minder vatbaar was voor krimp. In Amersfoort werd op stadskosten, vermoedelijk rond 1450, een water-volmolen gebouwd die aangedreven door het snelstromende water van de grachten, de wollen weefsels kon vullen door het kneden of persen tussen walsen, een hele verbetering dus. Vanwege de stank werden deze molens achter de stadsmuren geplaatst. Ze werden ook wel pismolens genoemd.

In onderstaande akte van 1609 komen Harman Jacobzn van Hagenouwen cum suis (met zijn naasten, in dit geval zijn collega's) overeen met Gerrit Henricxzn cum suis (zijn collega's) dat zij de gebrachte lakenen binnen acht dagen zullen vullen en dat Gerrit Henricxzn cum suis voor een puyck laken één gul-den en 6 stuivers (= 26 stuivers), voor ieder dick laken 18 stuivers en voor ieder dun laken 10 stuivers zullen betalen. Tevens beloven de wolwevers dat zij hun lakenen niet bij andere molens zullen brengen, tenzij er storing is bij deze molen. En wanneer er geen water zal zijn om de molen aan te drijven, bijv. wanneer er in de Eem gegraven wordt, dan mag de molen door een paard worden aangedreven, maar dan zal er iets meer voor het vullen betaald moeten worden. Mocht de nering van de wolwevers verbeteren, zodat men het erg druk krijgt op deze watermolen staande buiten de Camperpoort, dan zullen de stoffen van Gerrit Henricx cum suis met voorrang verwerkt worden.

In de akte van 15 november 1613 worden de voorwaarden tot het oprichten van die volmolen buiten de Coppelpoort vermeld, waarmede Peter Hubertszn van Breweert en Willem Corneliszn met elkaar zijn overeengekomen. Twee dagen later, in de akte van 17 november 1613, wordt door de schepenen en raden van de stad toestemming verleend om, op het Capelleland buiten de Coppelpoort, een volmolen met de wind omgaande en een volmolen met het paard omgaande op

te richten. Peter Hubertszn van Breweert is één van de vier mede-op-richters, maar Willem Corneliszoon wordt hierbij niet meer vermeld; mogelijk heeft hij zich teruggetrokken. In de akte van december 1613 wordt door de vier bewindvoerders van de molen een prijsovereenkomst gesloten met negen drapeniers (wolwevers). Geen van de genoemde volmolens hebben de tand des tijds doorstaan. Wel staat er naast de Koppelpoort in Amersfoort nog een restant van een volmolen die in 1645 werd gebouwd. Dit restant is verbouwd tot woning.

Offerte voor het vollen van lakenen in de watermolen buiten de Camperpoort

Notaris Johan van Ingen AT002b-001, folio 374, d.d. 27-11-1609

Harman Jacobzn van Hagenouwen, Henrick te Hart, Evert Claeszn en Jan Peterzn alias Gouwer, ter ener zijde Gerrit Henricxzn, Henrick Willemszn, Hubert Huberzn van Breweerd den ouden, Hubert Huberzn van Breweerd de jongen en Wouter Thymanszn ter andere zijde. Zij zijn geaccordeert en overeengekomen dat Harman Jacobzn van Hagenouwen cum socijs, belooven bij desen met haerluyder watermoelen, staende buiten de Camperpoort die voors. Gerrit Henricxzn cum socijs, haer laeckenen te sullen vollen en gerijven naer behoren. Als te weten dat zij die laeckenen dewelke sij in deselve molen sullen doen brengen, binnen acht dagen nadat sij deselve aldaer gebracht sullen hebben, vollen en gereet maken en daervoor sullen de voorn. Gerrit Henricxzn cum socijs, betalen voor ieder puyck één gulden en 6 stuivers, voor ieder dick 18 stuivers en voor ieder dun- of segellaken 10 stuivers. Gerrit Henricxzn cum socijs verbynden sich alle haerluyder lakenen in deselve moelen te sullen leveren, sonder op andere moelens te doen werken, tenzij bij quaet gerieff van de voors moelen. Harman Jacobzn van Hagen-ouwen cum socijs, belo-ven met de voors. moelen voor Gerrit Henricxzn cum socijs, te sullen werken met 't peert indien 't water nyet suffisant waer. Welverstaende dat so wanneer de Eem gegraven wordt en alsulcx deselve moelen met geen water ende sal commen gaen, is geconditioneert dat alsdan in deselve moelen met 't peert sal worden gewerkt, mits dat Gerrit Henrickzn cum so-cijs, alsdan van yeder puyck sullen betalen 28 stuivers, yder dick één gulden en 't segellaken als vorens. Indien de neringe van de draperije alhier mocht commen te verbeteren ende alsulcx de voors. moelen zo druck werck gecreege, dat men een ieder binnen de voors. tijt of een dach twee of drie dagen on-begrepen nyt en conste behelpen, so sullen nochtans Gerrit Henricxzn cum socijs, vóór anderen (die namaels mede op deselve moelen mochten laten werken) zijn geprefereert.

Voorwaarden tot het oprichten van een volmolen buiten de Coppelpoort

Idem AT 002b-003, fol. 279 d.d. 15-11-1613

Peter Hubertszn van Breweerd ter ener en-de Willem Corneliszn ter andere sijde, sijn overeengekommen dat sij tesamen sullen oprichten ende maken die vulmoelen buyten de Coppelpoort, alhier, die bij de Edele Heeren Regeerders geaccordeert is, en dat alles tot gemeene kosten, so tot het oprichten als onderhouden vandien. Mits dat sij alle profijten daarvan commende insgelijks samen sullen genieten, voor haer ende haere erven, gelijk vennitten behoren te doen. Welverstaende dat Peter Hubertszn van Breweert voor sijn portie van de oude vulmoelen sal becommen 'twelck aen dese vulmoelen te passe commen ende geëmployeert sal worden, hem bij Willem Corneliszbn voor de helft, tot goede mannen seggen, sal worden goed gedaen.

Indien sij elkaer daerin niet verstaen connen, gelijk mede sal worden gedaen in regardt van de peerden, die de voorn. Peter Hubertszn van Breweert aenbrengen sal en tot de vulmoelen geraadsaem bevonden sullen worden, geëmployeert te worden. Belangende die vulaerde die Peter Hubertszn van Breweert tegenwoordig heeft en tot de voors. neringe zal aenbrengen, deselve sal gemeten worden ende sal Willem Corneliszn gehouden sijn soveel vulaerde tot sijn kosten mede te leveren, of desselfs weduwe of erfgenamen. So wanneer één van beyde van sijn helft sal willen scheyden, sal de ander gehouden sijn die voorcoop te pretenderen. Oock is geconditioneert dat Willem Corneliszn die lakenen na sijn sinne sal mogen vullen sonder contradictie van Peter Hubertszn gelijk hij van outs gewoon is te doen, tot contentement van de clanten. Indien enige questie tussen partijen of haer er-ven secureteyt mochte verrijzen sal al 'tselve staen tot segge ende uytspaken van de gemeene drapenieren, 't welck sonder contradictie

sal worden gevolgd. Als getuigen tekenen Peter Jansen, Jan Janzn van Gelder en Hubert Hubertszn van Breweert.

De Gerenoveerde volmolen naast de Koppelpoort zoals hij er nu uit ziet

(foto Archief Eemland)

Een wind-volmolen en een ros-volmolen op 't Capelleland buiten de Koppelpoort

Idem, folio 285, d.d. 17-11-1613

Harman Jacobzn van Hagenouwen, Henrick te Hert [Hart]. Jan Peterzn van Lockhorst en Peter Hubertszn van Breweert, door tussenspreken en intercessie van Peter Franszn, Coenraet Franszn en Adriaen van Westrhenen, in absentie van Thomas ten Berge, oudste schepen en raden respective bij mijn Edele Heeren die regeerders daertoe gecommitteert, dat parthijen voornoemd met den anderen tot gemeene costen op 't Capelle- land buyten de Koppelpoort, ter plaetse by hen gekocht, sullen stellen een vulmoelen met de wynt [wind] omgaende mitsgaders nog een vulmoelen met de peerde omgaende, waertoe yder voor sijn vierde part gehouden sal sijn te contribueren. In welke moelens Peter Hu-berts-zn van Breweert voornoemd voor meister werken ende vullen sal en bij hem nog een knecht krijgen ende de drapenierders gerieven dat sy also gedient sijn dat de clanten geen bewijselicke oorsaken ende hebben om te clagen ende bij soo verre bewijselicke oorsaken van de clanten quamen sullen de voornoemde drie andere vennitten een ander in plaets van Peter Hu-bertszn van Breweert mogen stellen, daarmede die clanten gerieft sullen mogen sijn. Indien enige van de voornoemde vier vennitten sijn portie van de twee moelens wilde vercopen, dat hij dan gehouden sal sijn de andere vennitten de voorcoop te presenteren.

Offerte voor het vollen van lakenen

Idem, d.d. 19-12-1613, folio 319

Op heden zijn geaccordeert Harman Jacobzn van Hagenouwen, Henrick te Hert, Jan Peterzn van Lockhorst, Peter Hubertzn van Breweer, als bewynthebbers van de wynt-vulmolen ter ener zijde en

die gemeen drapenierders onderstaand ter ander zijde, dat de drapenierders den tijt van derdehalff jaeren aen malkanderen, gedurende ingaende may 1614, aan de voors. bewynthebbers betalen sullen voor het vullen van een puyck 29 stuivers, voor een dick ofte middel laken één gulden van 20 stuivers, voor een segellaken 11 stuivers, voor een grooffgen te betalen gelijk een dick één gulden. Ende sowat puycken op 54 gangen geschoren worden, sullen betalen als voorgaende puycken, te weeten 29 stuivers. Dan soo verre eenige fijnder puycken die meerder gecamt vereyschten, te weesen bij ordonantie van mijn Heeren, daarvan sall van het vullen be-taelt worden tot discretie van deselve Heeren. Indien parthijen daerover nijet ende conden accorderen is oock overcomen dat van een schape grau bij de weerdeijns nyet gesplit betaelt sall worden, puyck loon ende wat gesplith wordt sall betalen dick loon. Ende oft gebeurde dat binnen de voors. jaeren noch eenige andere drapenierders aenquamen, die tegenwoordich sulcx nijet ende hanteren, dat deselve gelijcke loon sullen betalen ende ten profijte van de voorn. bewynthebbers commen sall. Ende nae de voors. derdehalff jare sullen de gemeen drapenierders betalen, van een puyck 26 stuivers, van een dick 18 stuyvers en van een segellaken 10 stuivers. Mits dat oock bij de drapenierders bedongen is dat alle rauwe lakens die eerst geweerdeert of gesegelt worden, wederom eerst gevult en op 't segelhuys gebracht sullen worden. Alles sonder arch.

N.B. Behalve door de bewindhebbers wordt de akte getekend door de onderstaande drapeniers, te weten: Henrick Willemszn, Hubert Hubertzn van Breweer [de oude], Matheus van Langelaer, Huybert Huybertzn van Breweer [de jonge], Gerrit Henricksen, Reyer Maes, Peter Jansen, Jan Janzn van Gelder en Jan van Sonsberg.

Links het wolkammen, midden gereedschap om te kaarden, rechts een meerpersoons weefgetouw

Uit de Werkgroep Transportaktes door Anton van Nostrum

In de afgelopen zomer is de volledige transcriptie van Transportregister 436-03 (1540-1551) gereedgekomen, uitgeprint precies 500 bladzijden. Het digitale resultaat daarvan is in het Archief Eemland op elk woord te doorzoeken. Onderzoekers kunnen het nu gebruiken bij de bestudering van toponiemen, namen van huizen en boerderijen, veldnamen in de omgeving, gilden en broederschappen, vi-ca-rien en het kapittel, molens en brouwerijen of gewoon raadplegen bij genealogisch onder-zoek. De mogelijkheden zijn legio.

Meteen na het gereedkomen werd begonnen met transportregister 436-01 (1478-1502), dat ruim 60 jaar ouder is dan register 3. Gelukkig bestaat er al een ruwe transcriptie van dat boek gemaakt door Dick van Wageningen, zo-dat ik mij kan concentreren op de controle van de tekst, de transcriptie van de heiligenfeesten en de omrekening daarvan naar gregoriaanse data. Verder breng ik een structuur aan door per pagina de aktes te nummeren. Bij bronvermeldingen kan daarvan gebruik gemaakt worden. In het origineel kan iedereen nu gemakkelijk bijv. folio 18 akte 7 terug-vinden, een kwestie van tellen. De nummering in het originele boekwerk aanbrengen is uiteraard streng verboden.

Wat meteen opvalt zijn de vele afkortingen en contracties in de tekst, ook bij de namen. Enkele voorbeeldem: henr (Henric), hma (Her-man), ger (Gerit), mgr (Mergriet), bott (Bot-ter), west (Westrenen), byatr (Byatruys), geer-tr (Geertruyt), pet (Petrus / Peter). Bovendien krijgen namen wel eens een naamvalsuitgang: Jannen, Aliden, Geertruden.

Een r+teken heeft meer betekenissen, afhankelijk van de plaats in de zin: recht, ryns-(gul-den), rente.

Een heel speciale rechtsterm is het werkwoord 'te goede scelden, scolt tegoede, heeft tegoede

gescouden' met als zelfstandig naamwoord 'goetscelding'. Volgens de doctoraal-scriptie van R. Polak 'De levering en bezwaring van onroerende goederen' (Leusden 1976) wordt deze juridische omschrijving alleen in Amersfoort en in Rhenen gebruikt voor een speciale manier van goederen overdragen, namelijk zonder levering van eigendomspapieren, maar met de garantie dat derden geen aanspraken kunnen doen gelden.

Er zijn meer fraaie werkwoorden in dit register: te budel gaen (gangbaar zijn, gezeg van muntgeld), verandersaeten (vervreemden), overstaen (erbij aanwezig zijn), verlielgelden (een verplichte schenking betalen in wijn).

Ook typisch Amersfoorts is dat huurcontracten eindigen 'ten eersten brande', als een huis afbrandt, vervalt het contract.

Meestal wordt er betaald in rynsguldens van 20 stuver, er zijn echter ook lichte guldens en zelfs 'coemes' rynsguldens (coemes = koopmans), Koervoirster rynsguldens die ook over-landse guldens worden genoemd. Dan zijn er nog postelaetsguldens, Davids guldens, Arnoldus guldens, Aernemsche guldens, Beyerse guldens, Vrancken schilden, Burgoensche picken schilden, Wilhelmus schilden, Vlaemse groeten, oude Burgoensche Philippus stuver en St. Andriesguldens. En wat dacht u van croenen, cromsterten, woecheyen, witgen (witten), braspenningen en schillyngen (schellingen)?

Regelmatig komt het voor dat er verwisseling van de v en de w optreedt: vyf / wyf (wif), voirt / woirt (voorts), Vyver / Wywer (Vij-ver), vaert / waert (waart), Vestrenen / West-renen, etc. Daarbij komt nog dat de letters u, n en soms v erg op elkaar lijken, dat er soms weinig onderscheid is tussen een a, o en een e, dat de c en de t verwisseld worden, dat de s en de f op elkaar lijken, dat een b bijna niet te onderscheiden is van een v, dat br 'brief' betekent, dat hz de afkorting voor 'heeft' is, en dat z 'een ½' betekent, dat j ook een ½ kan betekenen, dat de lange j gelijk is aan een i, dat 'de' soms 'die' betekent, dat 'die' ook als lidwoord gebruikt wordt, dat 'en' een deel van een ontkenning is, dat 'en' ook één of 'n kan betekenen, dat er mensen waren die met 'een balk in iemands muur mochten varen', dat de huizen 'want- ende dekendicht' gehouden moesten worden, dat er 'ten schoensten' betaald kon worden, dat die betaling met 'reet gelt' moest gebeuren, het liefst op de feestdag van de heiligen 'Pepau in de soemer'.

Kortom: een paginagrote kerstpuzzel uit de krant is hierbij vergeleken een toetje na het kerstdiner. Desalniettemin zal ik er altijd 'hant ende mont' toe doen deze transcriptie tot een goed einde te brengen, desnoods ondersteund met een 'volstaefs eet'.

Mocht dit alles erg verwarrend overkomen dan begrijpt u meteen waarom ik het motto dat dit register van de oorspronkelijke auteurs meekreeg op folio 1 volledig kan onderschrijven: "Mater Dei memento mei. Et bone Jhesu miserere mei." (Moeder Gods denk aan mij, en goede Jesus heb medelijden met mij!)

Enkele min of meer willekeurig gekozen voor-beelden van aktes uit register 436-01 volgen hieronder.

folio 1 recto

[6] Item Herman Rueg belyt Jacop Geryts Smeets sculdich te wesen 36 gulden 10 woycheyen voer elke gulden dat dair goet voir is te betalen deen helft Sint Martini in den wynter ende dander helft Sint Petri ad Cathedram.

[7] Quarta post Laurentii [wo. 12-08-1478]

Item Ricout van Hees ende Alyt syn wyff be-liden Dierc Diercxen ende Tuentgen syn wyf een gouden Arnolt gulden des jaers erfelike renten uut die huysynge ende hofstede gelegen inden Croemestraet aen deen side naest gelegen een gemeen straet aen dander zyde heer Gysbert van Colvescoten te betalen Paschen of wt te panden als vol verboden pande.

folio 1 verso

[5] Tertia post Bertelmei [di. 25-08-1478]

Item Reyer Goirtsoen ende Evert Wulgersoen belyen Wouter Helmersoen 65 coemes rynsgulden commervry te leveren op en myl nae Amersfoirt te betalen te middewynter naestcomende.

folio 2 verso

[6] Quinta post Mathei [do. 24-09-1478]

Willam Pyl Henricsoen scelt te goede Bya-tr-uys Pyls syn muey een mud souts dat hy gaende heft uut dat erve tot Aelrehorst.

folio 3 verso

[6] Secunda post Galli [ma. 19-10-1478]

Zweer van Glashorst ende Mergriet syn wyf bliden Fense Henric Gysberts Zwager wedue 2 coemes ryngulden 20 stuver voir den gulden 12 wit voir den stuver jaerlix te renten in die huysynge ende hofstede gelegen in den Peperstraet aen deen zyde Geertruyt Foyer nacoem-elyng dander syde Gysbert Evertsoen te betalen deen helft Pasca dander helft Galli(16 okt.) ende dese voirsreven renten mach hy lossene den pennync om 14 mitten verscenen onbetaelde renten nae beloop van den jaer mit voirwairden en $\frac{1}{2}$ jaer te voeren op te seggen. Item dese reynthen syn gelosent ende wel betaelt.

folio 4 recto

[2] Goubrich Herman Berensoen wyf mit Herman voirscreven haeren echten man ende momber ende hebn samenderhant te goede gescouden als recht ende ordel wysden Wouter Reyers een huys mitter hofstede gelegen in die Crommestraet op Havick aen deen syde naest gelegen Dierck Vos dander Beer Hermansoen etc.

folio 5 recto

[4] Quarta post Martini [wo. 18-11-1478]

Peter Dier als een ouste burgermeister in der tyt van wegen Ot van Doernicks ende syn suster Mary geeft op Herman Loychsoen ende Laengen syn wyf die verbeterscap van den huysen ende hofstede gelegen in de Coesteech dair Luman Jacopsoen in woent aen deen zyde naest gelegen Wouter van der Mait aen dander zyde Rutger Scaip. Ende dese verbeterscap van den voirscreven huysen is verwonnen ende vervolligt ende vercoft mit allen rechten voir renten die dair uut gaen.

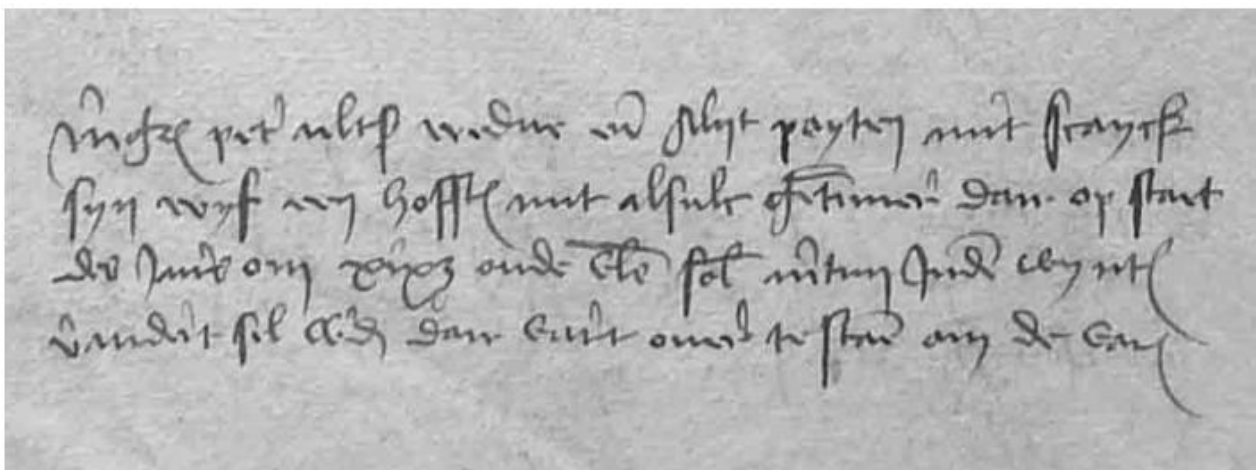
[6] Secunda post Elisabet [ma. 23-11-1478]

Jan Pot ende Weyndelmoit syn wyf scelden te goede Cornelis Vertang ende Janna syn wyf 2 cameran mitter huerweer van den hofsteden ende van den hof gelegen in die Tuet streckende aen die Zyngel toe aen deen zyde gelegen Jacop Aertsoen dander een gemeen stege. Ende mede quam voir ons Jacop Aertsoen ende verliden Cornelis ende Jannen voirscreven dese voirscreven hofsteden ende den hof ten eersten brande toe in alle manyren ende voirwoirden als den brief inhout dair desen duer gesteken is, behouden etc.

folio 5 verso

[2] Quinta post Kateryn [do. 26-11-1478]

Alyt Willam Quyns dochter my momber scelt te goede Willam Quiynt hoer vader al alsulck goet sy heft in den gerecht.

Voorbeeld van het handschrift met de transcriptie: *alle aanvullingen staan cursief*

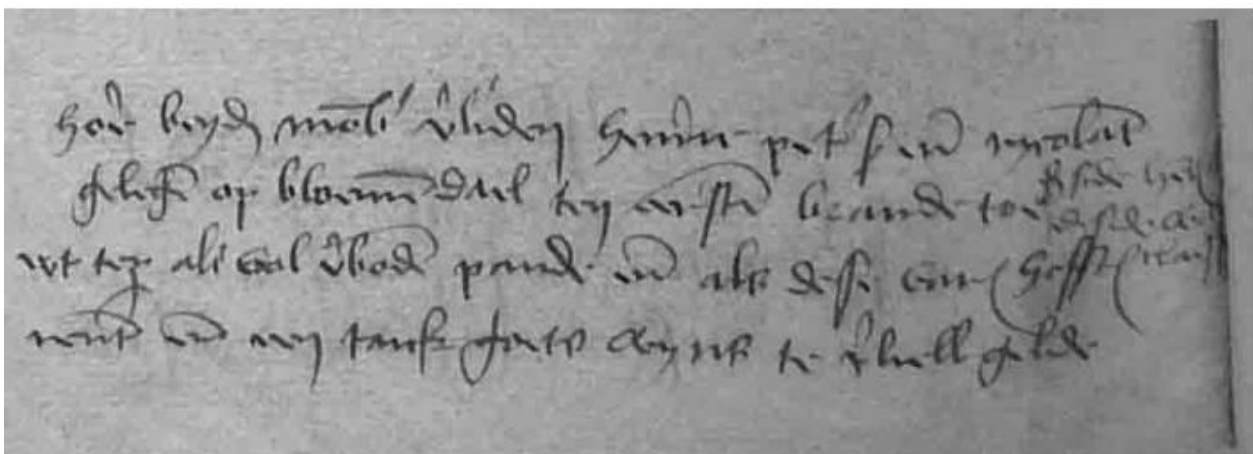
1. Margriet Peter Aeltsoen wedue ende Alyt Poyten mit Scayck [hiernaast doorlezen]
2. syn wyf een hofstede mit alsulck getimmer dair op staet
3. des jairs om 19½ oude Vlaems solvendis Martini in den wynter
4. verandert sel werden dair voirt over te staen om de vorscreven

folio 6 verso

[3] Steven van den Burch ende Feynse Henrick Gysbertzoen wedue mit my momber ende Feynse voirscreven als momberse van hoeren kinderen beliden dat sy Jan Hoffelaet ende Wouter Hoffelaet verhuert hebn al alsulck lant geheten dat Akerschen Lant mit alle syn tobehoeren also dat van outs gelegen is, elx jaers om 15 ryngulden en oirt min, 20 stuver voir elke gulden voirscreven daer den enen coepman mede van den anderen sceit, ingaende in den jaer van '79 op Sunte-Petersdach ad Cathedram 12 jair lanck gedurende te betalen alle jaer deen helft St. Martin dander helft Sint Peters (29 apr.) ende altyt dat een ½ jair voirt ander betaelt te wesen, mit voirwerden soe wes potyngen ende gewas Jan ende Wouter voirscreven poten ofte setten dat muegen sy binnen de 12 jairen voirscreven nae hem nemen tot hoere gadyngen, mit voirwerden dat Jan ende Wouter voirscreven dit voirscreven lant in den laesten jair in drie stucken leveren sullen. Ende waert zake dattet by orloge ofte by sulken gebreeck quamen binnen den 12 jairen voirscreven dat men dit voirscreven lant niet gebrueken en mucht dair salmen aen beyden zyden in doen als men boven ende beneden doet, etc.

folio 7 recto

[4] Claes van Aller belyt voir hem ende synen erven sculdich te wesen Meeus van Westrenen of syne erven 200 gouden koervoirsten ryngulden ende tachtich of die werde dair voir in tyeden der betalyng te middewynter of te Korsmisse naestcommende of binnen 14 dagen dair nae onbegrepen mitten pachten die verscenen syn van St. Martyn verleden tot middewynter toecoemende mit die 14 dagen voirscreven van 20 pennynge enen pennynck des jaers nae beloop van der tyt. Ende waert zake dat Claes voirscreven die gelden niet en betaelde uut die pachten als voirscreven is soe schelde ic Claes voirscreven Meeus voirscreven quyt van die belydyng die my Meeus voirscreven belyt heft als van Rongen Erve also vry als dat nu is ende dairtoe sal ic Meeus voirscreven den tyend to Hoevelaick grof ende smal also ic die hem vercoft heb vestigen dair hy dat begeert ende gevesticht wil hebben dattet hem vast is. Ende waert zake dat ic Meeus voirscreven syn gelt gave als voirscreven is soe soude ic hem nochtans dien tyend vestigen als voirscreven is en waer dat zake dat Meeus voirscreven enyge gebreke vielen in eniger punten voirscreven dat sal Meeus voirscreven muegen verhalen aen ende uut al alsulcke goeden als Claes voirscreven heft in den gesticht van Utrecht.

de tekst tussen # ... # staat rechts op de foto en is er later bijgeschreven.

1. hoere beyder momber verleden Henric Petersoen ende Rycolant
2. gelegen op Bloemendael # deen side Henric vorscreven dander side Willam Claessoen
ten eersten brande toe
3. wt te panden als vol verboden pande ende als dese vorscreven hofstede

4. renten ende een taick goets wyns te verliellgelde.

folio 8 recto [los briefje]

[8] Secunda post Remigii [ma. 02-10-1469]

Mergryet Thomaes Heynricsoen weduwe mit Willem van Ysselt haer gecoren momber, Volken Thomaessoen ende Kerstyn syn wijf belyen Gheryt Werinboutsoen ende Dyetelt syn wyf te hebben enen vryen waterganck¹ also Volken voerscreven de² liggen ende gaende heeft aen der mueren ende ghevel syns huys op den Camp. Ende Gheryt ende Dyetelt voerscreven moegen den waterganck voerscreven betymmeren ende mitten wormen³ synre tymmerynge te varen in die muer ende ghevel Volkens voerscreven ende mitten balken ende flierstilen⁴ daer aen te varen⁵ tot Gheryts voerscreven orber⁶ mit voirwerden dat Gheryt ende Dyetelt voergenoemt ghenen scoersteen tymmeren en sullen noch Volkens voerscreven getymmerde scoersteen ende de vey[nsteren]⁷ ghelegen in den ghevel voerscreven aen die noert side nyt hynderlic wesen noch quetsen en sellen ende des sel Volken Thomaessoen waterganck ende druppe ende al dat Volken voerscreven yement van syner wegen ghyeten of storten wil loepen ende vlyeten sel erflick doer Gheryt Werinboutsoen ende Dyetelts erf ende hofste so sy die liggende hebben aen Volkens voerscreven erf alrenaest sonder yements wederspreken ofte lettynge⁸ aldynck sonder arch. Per me Wilhem de Ysselt.

1. *watergang = smalle gang tussen twee naast elkaar gelegen huizen voor het opvangen van dakwater (zie Woordenboek van bouwkundige termen, door dr. E.J. Haslinghuis en dr. ing. H. Janse, Leiden 1997)*

2. *de = betekent hier: 'die' (uitspraak 'dee')*

3. *wormen = steunbalken van de dakstoel*

4. *flierstilen = filierstijlen, staande stijl van een kapgebint*

5. *varen = met iets, een balk, in een gebouw komen; (balken in metselen)*

6. *orber = Het MNW bespreekt de betekenis 'erve', maar betwijfelt die. Echter die betekenis past hier prima*

7. *door beschadiging alleen 'vey' zichtbaar.*

8. *lettinge = o.a. belemmering, beslaglegging, ophouding*

folio 11 recto

[5] Jacop Evertzoen ende Yde synen wive belyden Jacop van Byler sculdich te wesen 20 vaet biers elck vat gecoft 27 cr[omstert] ende 3 vaet elck vat voir 15 stuver te betalen binnen jairs nae dat sy van malkander sceyden.

folio 17 verso

[7] Ghysbert die Goutsmit maect in rechtelike testament in den eersten een Wilhelmus schilt den Cappittel van St. Joris voir syn memorie te doen jairlix op Onser Vrouwendach Visitacionis den 2 cureyten elx 1 lichte gulden dat sy voir hem sullen doen bidden alle sonnendagen en¹ jair lanck op die stoel Sunt-Joriskerck en¹ lichte gulden die Abservanten ende die Brueder in die Birket elck 4 lichte [gulden] dat se hem elx 30 sielmissen nae sellen doen binnen een maent na synre doet, Onseren Vrouwenkerck, dat Nye Gasthuys, Sinte Barbaraen, Sint Agnieten ende Sint Achten elx van hem een lichte gulden. Item vier biddende oirden elx 1 lichte gulden dair voir hem ende Mechtelt syn [wive] ende syn kynderen in hoir memorie boick te scriven ter Lazarus en ½ gulden, voirt elke coster ½ gulden. Voirt scelt hy Lysbet Claes Bowynx wedue qwyte van 17 Burgoensche schilden die sy hem in brieven sculdich is voir synen erfgenamen ende Gysbert will dat Jan van Vloywyck ende Henric van Attevelt testamentores hier of wesen sellen ende des sellen sy elx 1 gulden hebben ende ontbieden Ritsaert sinen soen uut Eyngelant hier by ten eersten te coemen nae synre doet ende dat syn goet voirt blive op syn erfgenamen behoudelick dat Gysbert voirscreven dit voirscreven tastament verwandelen vermeerten ende verminnen mach als hem belieft, behouden elc syn recht etc.

1. *betekenis van dit 'en' = een*

Stel je voor ... door Henk Bousema

In de vorm van een kort interview kunnen nieuwe leden van de NGV afdeling Amersfoort en

Omstreken zich voorstellen aan mede-genealogen.

De heer **F.Th. van Diermen** uit Kampen.

Frans van Diermen is 54 jaar en hoofd financiën van de gemeente Kampen.

Wat was de aanleiding om met genealogie te beginnen?

Al in mijn jeugd was ik erg geïnteresseerd in mijn familie en hun afkomst. Je kunt wel zeggen dat het in mijn bloed zit.

Welke namen in welke regio's onderzoekt u?

a. De naam Van Diermen. Deze tak komt uit Ermelo, Putten en Nijkerk en is niet verwant aan de tak uit Bunschoten. Wel heb ik meegewerkt aan het boek '7 Eeuwen Van Diermen' van Arian van Diermen, dat in 1998 is verschenen.

b. Van Guilik, de naam van mijn vrouw, uit Ede en omgeving, Bennekom en Randwijk.

c. Purschel, van mijn moeders kant, uit Amsterdam en de omgeving van Osnabrück (Dld).

d. Van Hussel, van de moeder van mijn vrouw. Die familie komt uit Nijkerkerveen, Barneveld en Putten.

Welk genealogieprogramma gebruikt u?

Ongeveer 15 jaar geleden kocht ik bij de Aldi het programma 'Stamboom de Luxe' en daarin heb ik nu 2000 namen ingevoerd. Maar omdat ik geen goede overzichten kan maken in dit programma ben ik op zoek naar een moderner programma.

Welke problemen hebt u bij het stamboonderzoek ondervonden?

Eigenlijk heb ik veel geluk gehad. Toen ik begon met zoeken had ik in de gemeente, waar ik toen als gemeenteambtenaar werkte, de gelegenheid om in de oude boeken te bladeren. Zoiets zou nu niet meer mogelijk zijn. Bij mijn onderzoek naar verwanten in Amsterdam heb ik weinig succes. Die gegevens kan ik op internet nog niet vinden. Ook zie ik er tegenop om zomaar naar Osnabrück te gaan en daar in het wilde weg te zoeken.

Wat is de grootste vondst tot nu toe?

Ik heb meerdere leuke vondsten gedaan. Bij het zoeken naar de stamreeks Van Diermen miste ik plotseling rond 1900 een paar voornamen. Het bleek dat een broer op jonge leeftijd was verongelukt. Oude familieleden konden mij er meer over vertellen. Ook had ik juist op tijd een gesprek met een paar oude tantes die mij foto's uit 1898 lieten zien en veel wisten over de familie. Het fotoalbum is na hun dood helaas verdwenen maar gelukkig had ik kopieën laten maken. Heel interessant was de vondst van een aantal graven op het Zendingsskerkhof in Ermelo. De stenen zijn inmiddels geruimd maar ik heb daarvan nog foto's kunnen maken. Niemand in de familie wist nog van deze graven.

Wat kan de NGV u bieden?

Ik hoop hulp te krijgen bij het zoeken naar een goed genealogieprogramma en tevens hulp bij het zoeken naar de Duitse tak.

Wat is het doel?

Ik ben begonnen met het maken van een stamboom en een kwartierstaat maar nu ben ik begonnen aan de genealogie. Mijn grootste wens is om ooit nog eens een eigen website te bouwen. Mijn e-mailadres is: fthvandiermen@home.nl

De heer **J.V. Buil** uit Hoevelaken is 72 jaar en was van beroep technicus.

Wat was de aanleiding om met genealogie te beginnen?

Toen mijn moeder overleden was, vonden wij een afgesloten kistje zonder sleutel waarin veel papieren lagen, zoals koopaktes en testamenten en oude brieven. Daardoor werd mijn belangstelling gewekt om op onderzoek te gaan.

Welke namen onderzoekt u?

De naam Buil van mijzelf en de naam De Vries van mijn moeder.

De naam Buil in onze familie komt van Terschelling en wordt ook wel geschreven als Buijl en Buyl.

Aanverwante namen zijn Grol en De Jong, ook van Terschelling.

Welk genealogieprogramma gebruikt u?

Ik gebruik Aldfaer, wat een fijn programma is, maar ik heb onlangs een demo gekregen op de informatiemiddag in Leusden van het programma GensDataPro. Ik was op die demonstratiemiddag erg onder de indruk van het gebruik van groepsfoto's waarbij de namen konden worden ingevoegd, wat bij Aldfaer niet mogelijk is. Ook heb ik belangstelling voor het Amerikaanse programma Family Tree Builder.

Welke problemen ondervindt u?

Het gebruik van GensDataPro heb ik nog niet onder de knie. Wellicht moet ik daarvoor eens een cursus volgen. Ik ben nu twee jaar bezig en heb daarbij veel hulp van een achterneef die al veel heeft uitgezocht. Samen bezoeken we de archieven van o.a. Amsterdam en Naarden. We komen juist terug van een bezoek aan een achterneef in Harlingen die ook al veel heeft uitgezocht over de familie. Hij bezoekt iedere vrijdag het archief in Leeuwarden waar hij de notariële akten bestudeert over de familie Buil. Helaas heeft hij alles in Excel gezet en gebruikt hij geen genealogieprogramma.

Wat heeft de NGV u te bieden?

Ik bezoek regelmatig de bijeenkomsten en steek er veel van op.

Wat wilt u realiseren?

Ik wil voor mijn drie kinderen, van wie één mijn onderzoek wel wil voortzetten te zijner tijd, graag iets nalaten over de geschiedenis en het leven van hun voorouders. De vorm waarin dat moet gebeuren is mij nog niet duidelijk. Immers een computerprogramma is aan veroudering onderhevig. Mijn e-mailadres is: j.buil@hetnet.nl

Mevrouw **P.F. Brielsman** uit Soest is 66 jaar en was administratief medewerkster.

Wat was de aanleiding om met genealogie te beginnen?

Al heel lang heb ik interesse voor de geschiedenis van mijn familie, maar sinds ik met pensioen ben kan ik er meer tijd aan besteden.

Welke namen onderzoekt u?

Ik wilde eindelijk eens weten waar de naam Brielsman vandaan komt en werd daartoe ook aangespoord door een nichtje die mijn moeders familie had uitgezocht. Ik ben nog maar een jaar bezig en heb inmiddels een cursus genealogie gevolgd in Vleuten, samen met mijn zwager J.V. Buil, die dit jaar ook lid is geworden van de NGV. Ik ben allereerst gaan zoeken in het gemeentearchief van Amsterdam waar ik gegevens vond over mijn grootvader, die burger-kleermaker was bij de marine. De familie komt oorspronkelijk uit Zeeland en vooral in Vlissingen is nog meer te vinden.

Welk genealogieprogramma gebruikt u?

Ik heb een demo van het programma GensDataPro op mijn computer geïnstalleerd maar werk er nog niet mee. Veel gegevens heb ik nog niet omdat mijn familienaam aan het uitsterven is. Er zijn nog maar weinig personen die deze naam dragen. In de telefoongids staan slechts zes vermeldingen voor heel Nederland.

Wat verwacht u van de NGV?

Ik hoop dat ik op de bijeenkomsten wat kan leren en contacten leggen.

Welk doel wilt u realiseren?

Mijn enige doel is de herkomst van de naam Brielsman op te sporen.

Mijn e-mailadres is: nbrielsman@hetnet.nl

Mevrouw **Roelie Norp-Kruidenink** uit Amersfoort

Wat was de aanleiding om met genealogie te beginnen?

"Waar komt de naam Norp vandaan?" Hoe vaak was die vraag niet aan mijn man gesteld?

Tijdens de herstelfase na een ziekteperiode heeft mijn man de tijd genomen om op die vraag het antwoord te zoeken. We hebben ons tentje opgezet op het terrein van Staatsbosbeheer bij Heerde en zijn enkele weken in het Rijksarchief in de Sassenpoort te Zwolle speurwerk gaan verrichten. Mijn man zocht naar de oorsprong van zijn naam en omdat gegevens van mijn voorouders in hetzelfde archief aanwezig waren, ben ik eveneens met mijn stamboom begonnen.

Welke namen uit welke regio's onderzoekt u?

De naam Norp. Deze was verbonden aan een erf in de buurtschap Luttenberg bij Raalte. De eerste vermelding stamt uit 1348. De naam van het erf is in de loop der eeuwen veranderd. Tot circa 1600 is de schrijfwijze Nordendorp, Noirdendorp, Noerenderp, Norendarp en andere varianten. Na 1600 zien we Norup, Noorop, Norep en andere schrijfwijzen. Na de invoering van de burgerlijke stand wordt voor het eerst de naam 'Norp' gebruikt. Vóór de naamsaanneming hadden bewoners van de boerderij slechts een doopnaam die samen met de naam van de boerderij gecombineerd werd: bijv. Norop's Toon. Bij de naamsaanneming werd in dit geval de naam Toon Norp vastgelegd.

Via onderzoek in de DTB-boeken kon de familierelatie tot circa 1770 getraceerd worden.

Vastgesteld kan worden dat de voorouders van mijn man in ieder geval vanaf die tijd tot circa 1840 eigenaren en bewoners van de boerderij zijn geweest. Na die datum is de boerderij verkocht aan een zekere Reimert en later weer aan Jansman. Ook toen de 'echte Norpen' waren vertrokken, bleven de bewoners van de boerderij, zoals dat eeuwenlang het geval was geweest, zich Norp noemen. Toen wij rond 1980 de boerderij bezochten stelde de boer zich voor als Norp. 'Ik hiet Norp, maar ik schreef Jansman', lichte hij toe. Ook in een recente rouwadvertentie werd onder de naam Henricus Gerardus Jansman 'Hein van Norp' toegevoegd.

Voor mijzelf ging ik op zoek naar de familie Kruidenink. Deze bleken van oorsprong uit Almelo afkomstig te zijn. Ik ben inmiddels gekomen tot rond 1650 in rechte lijn. Ik ben aanvankelijk begonnen in de archieven, waarbij ik handmatig de originele DTB-boeken moest doorpluizen. Als binnen een paar jaar na het huwelijk geen kind geboren was, moest dat voor een tweede keer worden nagelopen.

Sinds een aantal jaren ben ik ook bezig met de families van moeders kant: Dijkstra en Mienstra uit Friesland. De aanleiding daartoe was een 50-jarig huwelijksfeest van een oom die ik met deze familiegegevens wilde verrassen.

Welk genealogieprogramma gebruikt u?

Toen ik in 1972 begon, waren er geen computers. We konden naar hartelust grasduinen in de oude DTB-boeken, belastingkohieren, enz. Thuis werden alle gegevens op kaartjes geschreven, die in grote overzichten werden opgeplakt. Later zette ik mijn gegevens in Excel. Sinds een aantal jaren gebruik ik Aldfaer hiervoor.

Welke problemen komt u tegen?

Het gebruik van patroniemen als achternaam en het wel of niet mogen/kunnen linken aan een familielid. Tot medio 1600 heb ik een vrij compleet beeld van mijn stamboom. Van daarvoor heb ik een aantal open einden. Verder ben ik tot de ontdekking gekomen dat er in Borken (Duitsland) heel veel 'Kruderingen' gewoond hebben. Hiervan is veel materiaal op internet te vinden (transcripties van kerkboeken en volkstellingen). Ik zou graag de link willen leggen tussen de Duitse tak en de onze. Helaas heb ik tot op heden geen verwantschap kunnen vinden. Ik zal hiervoor dus verder onderzoek in Duitsland moeten doen. Dat wordt een nieuwe ervaring.

Wat is uw grootste vondst?

Eigenlijk is het niet de grootste vondst, maar de meest indrukwekkende. In het Stadsarchief van Amsterdam ontdekte ik dat eind 1700 twee kinderen Kruidenink te vondeling zijn gelegd. Vermoedelijk kinderen van een Kruidenink die in Amsterdam als dienstbode werkte. Zoals bij veel vondelingen hadden ook deze twee baby's een briefje op de kleding gespeld met daarop de vermelding dat ze nog niet waren gedoopt en het verzoek het kind de opgegeven naam te geven. Alle vondelingen zijn geregistreerd in het Vondelingenboek: per kind de datum, tijd en vindplaats. De briefjes die op de kleding werden aangetroffen, werden met de originele speld onderaan de pagina van het Vondelingenboek gespeld en zijn daardoor bewaard gebleven. Zo ook bij deze twee kinderen. Erg indrukwekkend, vooral als je het boek verder doorbladert en al die briefjes leest. Ook is het heel bijzonder te lezen hoe deze kinderen bij een min zijn geplaatst en luiers en sokjes meekregen. Hier is een hele administratie van bijgehouden. Helaas zijn de beide baby's jong gestorven.

Welke verwachtingen hebt u van de NGV?

Mijn man en ik bezochten al enige tijd met veel genoegen de lezingen en vonden het langzamerhand tijd om lid te worden. De lezingen en de specifieke kennis hebben de doorslag gegeven.

Welk doel wilt u realiseren?

Het is niet de bedoeling iets te publiceren. We informeren af en toe de familie. Onlangs heb ik bij een familiereunie een kwartierstaat gemaakt, zodat iedereen kon zien naar wie hij of zij of hun ouders vernoemd waren en hoelang de meeste namen al in de familie voorkomen. Voor de meesten een eye-opener. Mijn e-mailadres is: r.norp@xs4all.nl.

De heer **Piet J. van Kleinwee** uit Utrecht is 79 jaar en was werkzaam in de vervoersvakbond en is oud-wethouder van Utrecht.

Wat was de aanleiding om met genealogie te beginnen?

Ik had al van jongs af aan belangstelling voor de geschiedenis van mijn familie. In 1826 werd de naam Van Kleinwee officieel aangenomen en ingeschreven in de boeken van de Burgerlijke Stand. Omdat in 1976 deze akte van naamsaanneming 150 jaar geleden was opgesteld heb ik in dat jaar

een familiereunie georganiseerd en daartoe een klein boekje gemaakt over de generaties Van Kleinwee van 1700 tot 1826.

Welke namen onderzoekt u en uit welke regio?

De familie Van Kleinwee komt uit Hoogland. In die streek lagen drie boerderijen, zogenaamde Malenhoeven met de namen Grootwede, Kleinwede en Luttikwede. Rond 1750 is de boerderij met de naam Kleinwede afgebrand.

Mijn vrouw is al jaren bezig met onderzoek naar de familie Van den Dijssel/Deijssel uit Soest, alsmede de kwartierstaten van onze kinderen en kleinkinderen voor een groot deel uit de provincie Utrecht.

Welk genealogieprogramma gebruikt u?

Ik gebruik het programma GensDataPro. Mijn vrouw voert ook mijn gegevens in de computer in.

Wat is uw grootste vondst tot nu toe?

De vondst van de geboorte van een tweeling in het doopboek uit 1788 van Hoogland met de achternaam Van Klijnwee maakte mij nieuwsgierig. Omdat de naam Van Klijnwee reeds in 1788 door meneer pastoor in de doopboeken van Hoogland is opgeschreven, heb ik mij wat meer verdiept in het leven van die pastoor. In het jaarboek Oud Utrecht wordt zijn leven beschreven. Het schijnt dat hij iedere pasgeborene in Hoogland een achternaam gaf. Ik vraag mij af hoe hij kon weten van de naam Van Klijnwee die zou hebben behoord aan een boerderij die vele jaren eerder, namelijk in 1750, was afgebrand.

Welke verwachtingen hebt u van uw lidmaatschap van de NGV?

Ik hoop via deze vereniging meer informatie te krijgen over het verband tussen onze naam en de boerderij. Om de bijeenkomsten te bezoeken zijn mijn vrouw en ik afhankelijk van het openbaar vervoer.

Welk doel wilt u realiseren?

Ik hoop eens te komen tot de publicatie van een boek over de genealogie Van Kleinwee.

Mijn e-mailadres is: jvkleinwee@prettel.nl

De heer **Frans J.M. Stokhof de Jong** uit Soest is 64 jaar en van beroep architect-kunstenaar.

Wat was de aanleiding om met genealogie te beginnen?

Na het overlijden van mijn moeder ben ik pas in de papieren gedoken van mijn reeds eerder overleden vader. Mijn vader, Abram P. (1911-1966), was monumentaal kunstenaar en schreef reeds in de oorlogsperiode enkele gemeenten aan om genealogische informatie. Dat onderzoek wil ik nu voortzetten.

Welke namen onderzoekt u en uit welke regio?

Mijn familie komt uit Noorden, gemeente Nieuwkoop en later uit Amsterdam. Ik heb gezocht naar de oorsprong van de dubbele naam Stokhof de Jong en het bleek dat die naam ontstaat bij het trouwen van Aldert Stokhof in 1846 te Nieuwer-Amstel. Zijn moeder was Cornelia de Jong (1795-1818 uit Nieuwkoop-Mijdrecht) en de mogelijke vader was Aldert Stokhof, RK die leefde van 1790-1866 te Vinkeveen en Waverveen.

Welk genealogieprogramma gebruikt u?

Een half jaar geleden heb ik het programma GensDataPro aangeschaft, maar ik kan nog niet zo goed overweg met de computer. Ik vind het programma erg ingewikkeld.

Welke problemen ondervindt u?

Zoals gezegd ben ik nog niet zo snel met de pc, maar ook krijg ik weinig respons van de familie. Dat komt waarschijnlijk doordat mijn vader als baby in een pleeggezin werd geplaatst. Gelukkig krijg ik wel enige hulp van een nichtje.

Welk doel streeft u na?

Ik ben zeker van plan om ooit een boek uit te geven over de familie, maar ik wil wel graag precies weten hoe mijn familienaam is ontstaan, en vervolgens onderzoek doen naar oudere takken: Willem Stokhof (1748-1812) tr. Johanna Vermeij (1765-1812) en Cornelis de Jong (1740-?) tr. Neeltje Pieterse Zaal.

Daarnaast is mijn grootste wens om al de werken van mijn vader, die hij als monumentaal kunstenaar heeft gemaakt, in kaart te brengen. Ik denk dan aan zijn gebrandschilderde glas-inlood-ramen (zie <http://www.narratio.nl/projecten/kerkblad/>), mozaïeken en muurschilderingen. Mijn e-mailadres is: stokhof-dejong@planet.nl, telefoon 033-6090833

De heer **Fred Burger** uit Amersfoort is 70 jaar en was bouwkundig projectontwikkelaar.

Wat was de aanleiding om met genealogie te beginnen?

Toen ik tien jaar geleden ben gestopt met werken kreeg ik meer tijd voor de genealogie. Van jongs af aan had ik al belangstelling voor het leven en werken van mijn voorouders en de tijd waarin zij leefden. Ik ging een cursus genealogie volgen aan de Volksuniversiteit, bezocht veel archieven en ook het verenigingscentrum in Weesp en bouwde zo aan mijn kwartierstaat.

Welke namen onderzoekt u?

Burger, Rodenburg, Van Aken en Pieters. De grootvader van mijn vrouw was een bevoegen genealoog. Reeds vóór de Tweede Wereldoorlog ging hij met de trein veel archieven in Nederland bezoeken. Hij deed onderzoek naar de familie Rodenburg. Dat is een uitgebreide familie. Het is mij gelukt om met zijn onderzoekresultaten verder te gaan en zo kwam ik er tenslotte achter dat de Rodenburgs boerderijen hadden in Overschie en dat ze gelieerd waren aan de Van Mouriks en verwant zijn aan Floris de Vijfde.

Het onderzoek naar de familie Burger loopt vast in Duitsland. Ik weet dat de Burgers (Bürgers) afkomstig zijn uit de buurt van Osnabrück en heb ontdekt dat mijn oudst bekende voorvader Wölcke Bürger rond 1710 uit Duitsland is gekomen en zich vestigde in Amsterdam en later in Weesperkarspel, waar hij huwde met Maria Scholten.

Welk genealogieprogramma gebruikt u?

Na de cursus aan de Volksuniversiteit heb ik het programma PRO-GEN aangeschaft. Inmiddels heb ik al 8000 namen ingevoerd.

Welke problemen ondervindt u?

De problemen zijn van medische aard. Aangezien ik vijf jaar geleden door een bacterie een dwarslaesie heb gekregen zijn mijn mogelijkheden om archieven te bezoeken beperkt.

Een ander probleem is dat mijn familie niet erg geïnteresseerd is in de verhalen die ik over mijn onderzoek wil vertellen. Ik ben ook bezig met mijn moeders familie Pieters uit Groningerland. Omdat er in die familie veel schippers voorkomen is het zoeken ernaar lastig.

Wat is uw grootste vondst tot nu toe?

De ontdekking dat de broer van mijn grootvader rond 1900 zijn vrouw en twee kinderen heeft verlaten en naar Amerika is geëmigreerd, waar hij is getrouwd zonder echtscheiding aan te vragen. Hij pleegde dus bigamie. Via zijn in USA geboren zoon ben ik die tak op het spoor gekomen.

Wat verwacht u van de NGV ?

Hulp bij mijn speurtocht naar mijn Duitse wortels. Mijn e-mailadres is: f.burger@hetnet.nl

Boekennieuws

Van Diermen in Amersfoort en Spakenburg, kroniek van een vissersgeslacht, door Arian van Diermen. Uitgave 2002 harde kaft, 350 pagina's.

Door Henk Bousema

In zijn voorwoord, dat wij hier citeren omdat het zo duidelijk vertelt waar het om gaat, schrijft Arian: 'Het boek gaat over bijna vergeten voorouders, over een vissersgeslacht, voortgekomen uit een Amersfoortse familie van wevers en spinners, op haar beurt voortgekomen uit een oud boerengeslacht uit Diermen bij Nijkerk. Niet in het bijzondere ligt de reden van dit boek. De familiechroniek getuigt juist van heel normale, gewone mensen. Maar die 'gewone mensen' zijn toch bijzonder voor hun nakomelingen. Daarom is kennis van onze voorouders van belang; bij het overlijden van onze ouders verdwijnt deze immers. Dat is mijn voornaamste drijfveer: ik wil de herinnering vastleggen en voorzien van enige achtergrondinformatie. Het beeld van onze voorouders vasthouden en zo ook een stuk van onze identiteit.'

Een betere reden voor dit boek is niet te bedenken. Het boek bevat een aantal uitgebreide levensbeschrijvingen en enige stamboomgegevens.

Het is dus geen echte genealogie compleet met index en veel data. Gelukkig is daar wel enige aandacht aan besteed maar toch vaak heel summier. Daarom is het soms moeilijk om naar een bepaalde persoon te zoeken maar de familie zal er wel weg mee weten nemen we aan. Voor hen zijn het allemaal bekende namen.

Het boek begint met de oudste Van Diermens in Amersfoort. Wij citeren weer: 'In het midden van de zeventiende eeuw duikt de naam in Amersfoort op. Nog op middeleeuwse wijze geschreven. Jan van Dierum, jongeman van Nijkerk, trouwt op 31 augustus 1652 met de Amersfoortse jongedochter Maritie van Beefsting.' Het is niet zeker of dit de oudste stamvader is omdat in die

schemerige tijden weinig over gewone mensen bekend is. Wel is duidelijk geworden dat Ariaan van Diermen en Stina Baas de voorouders zijn van 1600 Spakenburgse Van Diermens. Ariaan leefde van 1773 tot 1843. Het echtpaar kreeg acht kinderen. Vanuit de oudste zoon van dit echtpaar gaat het boek verder met vier deeltakken genaamd A, B, C en D.

Voor de familie Van Diermen is dit een boeiende kennismaking met hun voorouders met heel veel verhalen en wetenswaardigheden. Voor anderen is het een goed voorbeeld hoe je de familie verhalen voor het nageslacht kunt bewaren.

Door Willem van Maren

B. Lever en A. van der Valk: Bennekom te boek. Sporen van Bennekom in oude en nieuwe boeken, Bennekom 2009, ISBN 978-90-78592-02-0

De historische vereniging Oud-Bennekom is actief in het publiceren van boeken. De laatste aanwinst is heel lezenswaardig en dat niet alleen voor Bennekommers. In dertig hoofdstukken worden personen of voorvallen beschreven die op Bennekom betrekking hebben. Soms is het fictie, maar de meeste verhalen gaan over echt gebeurde zaken of over mensen die in Bennekom gewoond hebben. Sommige personen hebben landelijke beroemdheid of beruchtheid gekregen, zoals Heldring, Craandijk, J. Louis Pisuise samen met Max Blokzijl, Dick Ket, Hans Dorrestein en Jef Last. Andere waren ooit beroemd, maar zijn nu vergeten. Weer anderen hebben vooral lokale bekendheid en dat zijn misschien wel de meest boeiende persoonlijkheden. Tot die laatste groep behoren ds. J.P. Paauwe (onlangs landelijk bekend geworden via het boek Knielen op een bed violen van Jan Siebelink), Jacob Overeem (een boer en zeer productieve schrijver die later tussen Barneveld en Voorthuizen woonde) en Hent Sirie waarover (wijlen) Jacob Gazenbeek schreef. Gazenbeek is zelf ook een opvallende persoon geweest naar wie nu in Lunteren een stichting is genoemd.

De grappigste delen van dit boek zijn de hoofdstukken waar mensen in woede of walging hun afkeer van Bennekom beschrijven. Bert Brussen noteert in 2007 zijn herinnering: "In Bennekom woonden dan ook uitsluitend zure middenstanders, hoofdmeesters, ouderlingen en andere giftige adders." Hij werd voorgedaan door G.J. Mulder (1802-1880) die over Bennekom schreef: "veel ongedierte, eene soort van piëtisme, praatziekte, hooghartigheid en bangheid voor regenwater: Het is curieus, om dat mengelmoes te zien." Niet iedereen dacht zo negatief. Craandijk vertelde in 1879 over "het vriendelijke dorp, met zijn witte herberg, zijn nette huizen, zijn groene linden en zijn groote kerk..." Al die verschillende meningen tezamen hebben een boeiend boek opgeleverd. Het werk is mooi uitgegeven en bevat veel illustraties.

Canon van Harderwijk, Zevenduizend jaar geschiedenis aan de oevers van de Zuiderzee. Harderwijk 2009, ISBN 978-90-77571-12-5, prijs € 9,50

In 2007 presenteerde een commissie onder leiding van Frits van Oostrom de Canon van Nederland. Deze canon was bedoeld om een structuur te bieden voor het geschiedenisonderwijs. Al snel ontstond er veel discussie met felle meningen voor en tegen, over het nut van de canon. Toch heeft het idee van een canon veel weerklank gevonden en er is inmiddels een stroom van canons over allerlei vakgebieden, streken en gemeentes over ons uitgestort. Ook in onze afdelingsregio zijn enkele canons verschenen: Eemland, Zuidoost Utrecht, Bunschoten, Nijkerk, Rhenen. Ongetwijfeld staat er nog meer op stapel. Het is niet de bedoeling om die canons allemaal te bespreken. Wie geïnteresseerd is zou eens moeten kijken op <http://www.regiocanons.nl>. Om uw aandacht op deze explosie van canons te vestigen wil ik hier één zeer geslaagd voorbeeld vermelden, zonder dat ik daarmee een waardeoordeel over die andere canons uitspreek.

De canon van Harderwijk bevat 47 'vensters'. Bij elk venster zijn een of meer illustraties opgenomen. Het werk is gevarieerd en heel geschikt om de achtergrond te schetsen van het leven van onze (Harderwijkse) voorouders. Je hoeft zelfs geen Harderwijker te zijn om er interessante en wetenswaardige feiten over ons verleden in te vinden.

Nieuws van de afdelingsbibliotheek

Het jaar 2009 ligt weer achter ons en wij kijken vol vertrouwen naar de toekomst. Zal 2010 onze bibliotheek een nieuw onderkomen geven, waar onze leden weer boeken enz. kunnen inzien en

lenen?

In overleg met het bestuur ben ik met 'bloedend hart' bezig geweest om onze bibliotheek te saneren. Lees verder op onze website <http://amersfoorteo.ngv.nl> welke boeken enz. nog weg moeten. Een groot gedeelte is al weg, maar veel interessante boeken enz. zijn nog aanwezig. Indien er nog belangstelling voor is, laat mij dat dan zo snel mogelijk weten.

De nummers 280 t/m 287.3, 839 t/m 839.4 en 900.6 t/m 32 kunnen worden meegenomen, maar blijven afzonderlijk compleet bij elkaar.

807 t/m 807. 59 Maandblad ZH: Ons Voorgeslacht, dient compleet te worden overgenomen. Een eventuele vergoeding wordt nader bekeken.

De nieuwe catalogus met rubrieksindeling wordt pas gemaakt nadat de bibliotheek is gesaneerd. De nummers in de huidige catalogus blijven voorlopig van kracht.

Geschonken door mevrouw G. Mouthaan -van Munster te Woudenberg:

850.12 t/m 17 Ons Erfgoed (aanvulling)

Geschonken door de heer J.B.A. Luckner te Amersfoort:

955 Ons Amsterdam, diverse jaargangen 1959 t/m 1974 en 1993 t/m 2009 en veel losse exemplaren. Momenteel zijn alleen de losse exemplaren nog voorradig en beschikbaar voor geïnteresseerden.

Geschonken door de heer P. van Maaren te Leusden:

Der Deutsche Orden, im Werden, Wachsen und Wirken bis 1400 mit einem Abrisz der Geschichte des Ordens von 1400 bis zur neuesten Zeit von Dr. P. Marjan Tumler.

Voorts ontvingen wij vele edities van periodieken van andere NGV-afdelingen, historische verenigingen of stichtingen.

Met dank aan de schenkers G.G.M. van der Kroon
telefoon 033-4942496

PS:

Wie heeft per ongeluk nog in zijn/haar bezit nr. 1024 t/m 1024.3

Historische Vereniging Soest: Van Zoys tot Soest?

Gaarne retour aan de bibliothecaris.

Van onze voorzitter ontvingen wij nog een lijstje met geschonken boeken die nog niet konden worden ingedeeld. Met hartelijke dank aan de schenkers.

Van de heer J.A. Uitenbogaart ontvingen wij:

C.E. van der Waals-Nachenius, Boeschoten, een Veluwe kroniek, Barneveld 1979

Nederlandse Historien, Scherpenzeel, Berkel 1971

Van de Historische Vereniging Oud-Bennekom ontvingen wij:

?? K. Heitink en G.J. Koster, De tram rijdt weer!, Bennekom 2008

?? B. Lever en A. van der Valk, Bennekom te boek. Sporen van Bennekom in oude en nieuwe boeken, Bennekom 2009

Van dhr. F.H.M. Grapperhaus ontvingen wij:

Ferdinand H.M. Grapperhaus Taxes trough the ages - A Pictorial History en

Tax Tales - From the Second Millenium (twee delen in een band), Amsterdam 1998

ISBN 978-90-8722-054-9.

Cursus genealogie in Wageningen

----- Original Message -----

From: Els Geurts

To: DIP@amersfoorteo.ngv.nl

Sent: Tuesday, November 10, 2009 2:54 PM

Subject: Aankondiging cursus Genealogie

Geachte heer/mevrouw,

Graag vestig ik hierbij uw aandacht op een cursus Genealogie die de Volksuniversiteit Wageningen volgend voorjaar organiseert. We zouden het zeer op prijs stellen indien u een korte verwijzing naar deze cursus kunt opnemen in uw evenementen- of cursusagenda.

Met vriendelijke groeten,
Els Geurts,
Programmacommissie Volksuniversiteit Wageningen

tijd: 6 donderdagmiddagen 14.00-16.00 uur
startdatum: 28 januari 2010 - 6 lessen
plaats: Gemeentearchief Wageningen, Markt 22
docent: dhr. P.M. Kernkamp
aanmelding: Volksuniversiteit Wageningen, telefoon: 0317-415234
Vergersweg 22, 6707 HT Wageningen
open: ma, di en do, 9.00-11.30 uur
internet: <http://www.volksuniversiteit.nl/wageningen>
e-mail: wageningen@volksuniversiteit.nl

Genealogie, of hoe vind ik mijn voorouders?

Genealogie of stamboomonderzoek is een van de meest favoriete hobby's in Nederland. Maar hoe doe je het? Waar begin je, bij wie moet je zijn, en hoe verwerk je alle gegevens die je vindt? In zes lessen, die plaatsvinden bij het Gemeentearchief Wageningen, maakt u kennis met het zoeken naar voorouders. Het gebruik van de computer speelt daar tegenwoordig een belangrijke rol bij, maar ook zonder computer kunt u aan de slag. U krijgt theorie, maar ook veel voorbeelden en praktische zoekopdrachten.